

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ &
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τ Ο Τ Ρ Α Π Ε Ζ Ο Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Ο
Σ Υ Σ Τ Η Μ Α Τ Η Σ Κ Υ Π Ρ Ο Υ

Επιβλέπων:

Κυριάκος Μελέτη

Φοιτήτρια:

Δέσποινα Σταύρου

Α.Μ. 11847

Μεσολόγγι 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	
1.1 Γενικά	9
1.2 Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου	9
1.3 Πιο αναλυτικά το θεσμικό πλαίσιο για την τραπεζική επίβλεψη	10
1.4 Μορφές της τραπεζικής επίβλεψης	11
1.5 Οι εποπτικοί κανονισμοί και το νομικό πλαίσιο των τραπεζών	12
1.6 Νόμοι που διέπουν την ανάκτηση χρέους και την πτώχευση	17
1.7 Τα λογιστικά πλαίσια και τα πλαίσια ελέγχου	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	
2.1 Η Κύπρος ετοιμάζεται για το ευρώ	18
2.2 Νομική σύγκλιση.....	18
2.3 Ο εποπτικός ρόλος της ΚΤΚ στο πλαίσιο της Ε.Ε.	18
2.4 Ενσωμάτωση του ενιαίου πλαισίου της Ε.Ε.	20
2.5 Οι οδηγίες της ΚΤΚ σε τραπεζικά ιδρύματα με βάση της Ε.Ε.	20
2.6 Κοινό πλαίσιο υποβολής πληροφοριών	21
2.7 Εποπτικός έλεγχος	21
2.8 Εποπτική επίσκεψη και αξιολόγηση κινδύνων	21
2.9 Κοινό πλαίσιο εποπτικής διαφάνειας	21
2.10 Η ΚΤΚ αξιολογεί ένα ευρύ φάσμα κινδύνων	22
2.11 Εξαγορά και συγχωνεύσεις	22
2.12 Οι εγχώριες τράπεζες στο εξωτερικό	23
2.13 Διασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας	24
2.14 Εποπτεία χρηματοοικονομικού τομέα	24
2.15 Καταπολέμηση μαύρου χρήματος	25
2.16 Συνεργασία εποπτικών αρχών με το εξωτερικό	25
2.17 Πληρωμές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	25
2.18 Αντιμετώπιση ακάλυπτων επιταγών	26
2.19 Προετοιμασία εκθέσεων Νομισματικής Πολιτικής	26
2.20 Ερευνητικά προγράμματα	27
2.21 Στατιστικές υποχρεώσεις της ΚΤΚ εν όψει του ευρώ	27
2.22 Ισοζύγιο πληρωμών από οργανισμούς και επιχειρήσεις	28
2.23 Τρόποι οικονομικής βιωσιμότητας του τραπεζικού συστήματος	28
2.24 Η εξέλιξη στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	
3.1 Ιστορική αναδρομή	30
3.2 Νομισματική Πολιτική	30

3.3	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	31
3.4	Εγχώριες Νομισματικές Εξελίξεις	32
3.5	Νομισματική ένταξη στο ευρώ	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

4.1	Αρχή του επιτοκίου	34
4.2	Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Πολιτική στα Επιτόκια	34
4.3	Εναρμόνιση της λίρας με το ευρώ και ο ρόλος των επιτοκίων	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

5.1	Η πορεία και η εξέλιξη του ΑΕΠ	39
5.2	Πιο αναλυτικά το ΑΕΠ το 2006	39
5.3	Παραγωγή	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

6.1	Ιστορική αναδρομή	44
6.2	Εμπορικές τράπεζες	45
6.3	Ειδικευμένες τράπεζες και ιδρύματα	46
6.4	Χερσαίες και παράκτιες τράπεζες	46
6.4.1	Χερσαίες τράπεζες	47
6.4.2	Τράπεζες καταθέσεις χρημάτων	47
6.4.3	Παράκτιες τραπεζικές μονάδες	48
6.5	Άλλοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί	48
6.6	Άλλες οικονομικές επιχειρήσεις	49
6.7	Κρατική έναντι ιδιωτικής ιδιοκτησίας	49
6.8	Ο ρόλος των ξένων τραπεζών στην εγχώρια αγορά	49
6.9	Οι κυπριακές τράπεζες σήμερα	50
6.10	Ασφάλειες	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

7.1	Γενικά	53
7.2	Τα συν και τα πλην	53
7.3	Το ΧΑΚ εκσυγχρονίζει την λειτουργία του	54
7.4	Θεματοφυλακή	56
7.5	Υπηρεσίες ΧΑΚ	56
7.6	Θωράκιση ΧΑΚ	57
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	58
	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ	59
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη του οικονομικού συστήματος της Κύπρου, σε σημαντική έκταση, έχει απεικονίσει την ανάπτυξη της οικονομίας του νησιού. Κατά συνέπεια, από την ανεξαρτησία, ο ριζικός μετασχηματισμός της οικονομίας έχει συνοδευτεί από μια αξιοπρόσεκτη αλλαγή στη δομή του τοπικού οικονομικού τομέα.

Διευθυνόμενο από την κεντρική τράπεζα, το σύστημα κυριαρχείται από τις εμπορικές τράπεζες που είναι, από την αρχή του αιώνα, οι σημαντικότεροι χρηματοδοτικοί οργανισμοί. Για ιστορικούς λόγους το τραπεζικό σύστημα διαμορφώνεται σύμφωνα με το βρετανικό σύστημα είναι τώρα ένα ιδιαίτερα αναπτυγμένο σύστημα και προσφέρει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών υπηρεσιών που φροντίζουν για τις ποικίλες ανάγκες της επιχειρησιακής κοινότητας. Εκτός από τις εμπορικές τράπεζες, διάφορα ειδικευμένα ιδρύματα παρέχουν εξειδικευμένες οικονομικές υπηρεσίες όπως τα μακροπρόθεσμα δάνεια κατοικίας, τη χρηματοδότηση ανάπτυξης και τη χρηματοδότηση αγορών εκμίσθωσης, ενώ οι συνεταιριστικές κοινωνίες παρέχουν τις πιστωτικές ευκολίες κυρίως στο γεωργικό τομέα και τους ιδιώτες.

Το οικονομικό σύστημα χαρακτηρίζεται από μια υπανάπτυκτη κύρια αγορά. Ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός προς την κάλυψη αυτού του κενού έγινε στις αρχές της δεκαετίας του '80 με την ίδρυση ενός εξειδικευμένου οργανισμού, τον Cyprus Investment and Securities Corporation (CISCO), ο σκοπός του οποίου είναι να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κύρια αγοράς στην Κύπρο.

Τέλος, μία σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη της Κύπρου ως περιφερειακό επιχειρησιακό κέντρο δόθηκε μετά από τα γεγονότα του 1974 με την καθιέρωση ενός σημαντικού αριθμού παράκτιων τραπεζικών μονάδων (OBU).

Το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο και υπό μια ευρύτερη έννοια το οικονομικό σύστημα μπορεί να ειπωθεί ότι έχει αρχίσει 131 έτη πριν όταν ιδρύθηκε η πρώτη εμπορική τράπεζα. Άλλαξε κατά τη διάρκεια των ετών μαζί με την ιστορική, την επιχειρησιακή και την επιστημονική πρόοδο. Αυτή η αλλαγή είναι, εντούτοις, εμφανέστερη κατά τη διάρκεια των τελευταίων 35 ετών μετά από την ανεξαρτησία. Κάποιος θα μπορούσε να πει ότι κατά τη διάρκεια αυτών των 35 ετών η πρόοδος και η ανάπτυξη στο τραπεζικό σύστημα ακολούθησε ή συνδέθηκε πολύ με αυτήν της οικονομίας της Κύπρου.

Σήμερα η τραπεζική λειτουργία έχει αυξηθεί σχεδόν εξ' ολοκλήρου μέσω των ιδιωτικών πρωτοβουλιών και με εξαίρεση δύο ειδικευμένα ιδρύματα συνεχίζει να είναι στα ιδιωτικά

χέρια. Όντας ιδιωτικά ιδρύματα, οι στόχοι των τραπεζών συσχετίζονται πολύ με τα ενδιαφέροντα των μετόχων τους τα οποία προσπαθούν να προωθήσουν μέσω της ανάπτυξης και της εταιρικής εικόνας. Εντούτοις, λόγω της φύσης και της θέσης τους στον οικονομικό τομέα έναντι του κοινού, οι τράπεζες υποβάλλονται σε ελέγχους που εξασφαλίζουν επίσης την προώθηση των στόχων που ενθαρρύνουν γενικά το δημόσιο ενδιαφέρον όπως η συγκέντρωση των πόρων και η εισαγωγή των υπηρεσιών που είναι ουσιαστικές για την ανάπτυξη της χώρας (ΚΤΚ, 2006, σ.60).

Ιστορική εξέλιξη του τραπεζικού Συστήματος

Οι πρώτες δανειοληψίες γίνονται αρκετές χιλιάδες χρόνια πριν από την εποχή μας, για τις οποίες όμως δεν υπάρχουν γραπτά κείμενα. Ο δανεισμός γινόταν με εμπορεύματα, χωρίς τη μεσολάβηση του χρήματος, το οποίο αργότερα. Ο δανειολήπτης των προϊστορικών χρόνων ελάμβανε μια ποσότητα και προϊόντων και την επέστρεφε επαυξημένη στο δανειστή του μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα. Η υπερβάλλουσα αυτή ποσότητα αποτελούσε τον τόκο για τη δανεισθείσα ποσότητα προϊόντων.

Οι ιστορικοί έχουν στοιχεία ότι οι πρώτες τραπεζικές εργασίες γίνονταν από τους ιερείς της πόλης Ουρούκ της Μεσοποταμίας, οι οποίοι δάνειζαν στους αγρότες της περιοχής. Οι τελευταίοι έπρεπε να επιστρέψουν τα δάνεια καταβάλλοντας και τους συμφωνηθέντες τόκους.

Ποια ήταν όμως εκείνα τα είδη που αποτελούσαν αντικείμενο δανεισμού στην ιστορική περίοδο. Υποθέτουμε ότι συμφωνείτε δανεισμός για σπόρους, ζώα, εργαλεία, μέταλλα που χρησιμοποιούνταν ως μέτρα αξιών. Συνεπώς συμπεραίνουμε ότι ο δανεισμός και οι πρωτόγονες τραπεζικές εργασίες ήταν εφικτές μόνο σε κοινωνίες στις οποίες είχε προχωρήσει ο καταμερισμός της εργασίας, η παραγωγικότητα ήταν ανεβασμένη και ήταν σε αρκετό βαθμό αναπτυγμένες οι εμπορευματικές συναλλαγές.

Ακόμη επειδή ήταν κυρίαρχη η θέση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας μέσα στις οικονομίες της εποχής, εκτιμάται ότι οι τόκοι που υπήρχαν ήταν ιδιαίτερα ανεβασμένη. Επειδή η γεωργική παραγωγή παρουσίαζε πολύ απότομες διακυμάνσεις και οι κίνδυνοι μη απόλυσης των συμφωνημένων τόκων ήταν πολύ πιθανοί.

Στον κώδικα του Χαμουραμπί αναφέρονται ορισμένοι κανόνες που εφαρμόζονταν για το δανεισμό. Η θέσπιση αυτών των κανόνων υποδηλώνει την αναγκαιότητα ύπαρξης κανόνων προστασίας τόσο των δανειστών όσο και των δανειοληπτών. Η βαβυλωνιακή

οικονομία είχε επιτύχει σημαντικούς βαθμούς ανάπτυξης και τα σημαντικά πλεονάσματα αγροτικών προϊόντων ήταν δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο δανεισμού. Υπάρχουν γραπτά μνημεία που αναφέρουν πράξεις δανείου με κομμάτια αργύρου.

Στην αρχαία ελληνική οικονομία οι τραπεζικές εργασίες αναπτύχθηκαν περισσότερο, κυρίως από απελεύθερους δηλαδή μεγαλογαιοκτήμονες. Σημαντικό σημείο για την ανάπτυξη των τραπεζικών εργασιών είναι η οικονομία μεταξύ των πόλεων που είναι στην ηπειρωτική Ελλάδα, στα νησιά του Αιγαίου, στη Μικρά Ασία, Κύπρο και Αίγυπτο.

Η κοπή και χρησιμοποίηση νέων νομισμάτων δεν διευκόλυνε μόνο το εμπόριο αλλά και τη σύναψη δανείων. Πέραν αυτών οι έμποροι έπρεπε να εκτελούν και εργασίες μετατροπής των νομισμάτων της μιας πόλης σε νομίσματα άλλης πόλης. Δημιουργήθηκαν, κάτω από αυτές τις συνθήκες, οι πρώτες αγορές συναλλάγματος και τέθηκαν έτσι οι βάσεις αφενός για την ανάπτυξη περισσότερο ειδικευμένων εργασιών και αφετέρου για τη χρηματοδότηση διεθνών εμπορικών συναλλαγών και για τη μεταφορά νομισμάτων από τη μια πόλη σε άλλη πόλη, που είναι και οι πρώτες μορφές διεθνούς κίνησης κεφαλαίων.

Οι τραπεζίτες παρουσίασαν ακόμη μεγαλύτερο όγκο εργασιών τον καιρό της επέκτασης και της απόλυτης ισχυροποίησης του ρωμαϊκού κράτους. Οι ρωμαϊκοί χρυσοί και τα δηνάρια έγιναν τα κύρια μέσα διακανονισμού συναλλαγών και η μεταφορά χρημάτων μεταξύ αυτών. Αργότερα υπήρξαν και οικονομικές κρίσεις που επέβαλαν στις ρωμαϊκές αρχές να περιορίσουν τις ποσότητες των πολυτίμων μετάλλων που περιείχαν τα νομίσματα. Συχνά παρατηρήθηκαν φαινόμενα απόκρυψης των χρυσών νομισμάτων και υπερπροσφοράς νομισμάτων από μη ευγενή μέταλλα. Με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν προβλήματα στο διακανονισμό χρεών.

Το τραπεζικό σύστημα της εποχής επεκτείνεται και ενισχύεται σημαντικά. Η ανάπτυξη του ρωμαϊκού κράτους επιτρέπει την άνθιση τραπεζικών εργασιών, οι οποίες ήταν άγνωστες στη Δυτική Ευρώπη. Η πλήρης ρωμαϊκή κυριαρχία επιτρέπει τον περιορισμό των συγκρούσεων μεταξύ των πόλεων, που είχαν τελείως αρνητικές επιπτώσεις στις εργασίες δανεισμού και στο ύψος των επιτοκίων. Στις αγορές των μεγάλων πόλεων λειτουργούν κανονικά επιχειρήσεις που ασχολούνται με δανεισμούς, χορηγήσεις δανείων, διενέργεια πιστωτικών πράξεων, άνοιγμα λογαριασμών, μετατροπή νομισμάτων περιορισμένης κυκλοφορίας σε ρωμαϊκά νομίσματα, εκδόσεις πιστωτικών επιστολών, αναλήψεις εφαρμόζονταν για το δανεισμό. Η θέσπιση αυτών των κανόνων υποδηλώνει την αναγκαιότητα ύπαρξης κανόνων προστασίας τόσο των δανειστών όσο και των δανειοληπτών. Όμως υπήρξαν και περίοδοι στις οποίες έγιναν σκληρότατες κοινωνικές

συγκρούσεις επειδή οικονομικές καταστροφές είχαν προκαλέσει την υπερχρέωση σημαντικού αριθμού ατόμων, που αδυνατούσαν να εξοφλήσουν τους δανειστές τους τοκογλύφους. Κάτω από τις έντονες αντιδράσεις χρεοφειλετών οι ρωμαϊκές αρχές αναγκαστήκαν να λάβουν μέτρα προστασίας αυτών, ένα από τα οποία ήταν η άτοκη χορήγηση κρατικών δανείων για να μπορέσουν οι χρεοφειλέτες να πάρουν πίσω τις περιουσίες τους. Αλλά και οι μεγάλες ανάγκες που δημιουργούνταν από τους πολέμους υποχρέωναν τις ρωμαϊκές αρχές να οργανώνουν δημοσιές τράπεζες για να συγκεντρωθούν σημαντικά χρηματικά κεφαλαία για τις εκστρατείες. (Κίμωνας Σ.,1995,σ.111).

Οι στόχοι των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων

Μία επιχείρηση, αντικείμενο της οποίας είναι η χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση, μπορεί να θεωρηθεί σαν μια εταιρία διαχείρισης χαρτοφυλακίου, που λειτουργεί για να αποδώσει εισόδημα στους κατόχους των κεφαλαίων. Δε θα πρέπει να παραγνωρισθεί ο παράγοντας του κινδύνου και σε αυτήν τη μορφή επένδυσης. Συγκεκριμένα, η θεωρία του χαρτοφυλακίου υποστηρίζει ότι το χαρτοφυλάκιο θα πρέπει να αποφέρει τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση για κάθε δεδομένο επίπεδο κινδύνου, ώστε αυτή ακριβώς η στρατηγική να μεγιστοποιεί την αξία του κεφαλαίου που κατέχουν οι μέτοχοι. Τόσο η σύνθεση του χαρτοφυλακίου, όσο και οι στρατηγικές διαχείρισης του, επηρεάζουν τη σχέση απόδοσης-κινδύνου όπως θα δούμε παρακάτω. Η θεωρία του χαρτοφυλακίου δεν μπορεί να εφαρμοσθεί απόλυτα σε μία επιχείρηση αμιγώς δημοσίου χαρακτήρα. Η δυσκολία του εγχειρήματος έγκειται στην αδυναμία ορισμού της αγοραίας αξίας αυτής της μορφής επιχειρήσεως, η οποία σύμφωνα με τη θεωρία του χαρτοφυλακίου θα πρέπει να μεγιστοποιηθεί. Επιπλέον, η διοίκηση του οργανισμού ενδέχεται να προσανατολίζεται στην επίτευξη άλλων στόχων και όχι στη μεγιστοποίηση της αξίας αγοράς της επιχείρησης. Ειδικότερα, επειδή η διοίκηση της δημόσιας επιχείρησης. Δεν αντιμετωπίζει το φάσμα της άμεσης απομάκρυνσης, είτε μέσω μιας γενικής συνέλευσης των μετόχων, είτε λόγω εξαγοράς από μία άλλη επιχείρηση, η οποία έγινε κύριος του πλειοψηφικού πακέτου των μετοχών της, έχει την ευχέρεια να λαμβάνει αποφάσεις, που δε συγκεντρώνουν απαραίτητα την αποδοχή του κοινού. Αντίθετα, η διοίκηση μιας ιδιωτικής επιχειρήσεως, που κύριο στόχο έχει τη μεγιστοποίηση του κέρδους, ελέγχεται και είναι υπόλογοι απέναντι στους μετόχους της εταιρίας.

Αρκετοί οργανισμοί χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης, μεταξύ των οποίων τραπεζικά ιδρύματα, δεν ακολουθούν πολιτική μεγιστοποίησης της αγοραίας αξίας,

εστιάζοντας τη διοίκηση-διαχείριση σε άλλους στόχους. Για παράδειγμα, μια τράπεζα μπορεί να έχει υιοθετήσει σε στρατηγική επιλογή, την παροχή χαμηλότοκων δανείων σε μία συγκεκριμένη κατηγορία πελατών, με απώτερο σκοπό να αυξήσει το μερίδιο στις πιστώσεις αυτής της μορφής, ανεξάρτητα εάν δεν αποφέρουν τη μέγιστη απόδοση στις τοποθετήσεις της. Πιο συγκεκριμένα, τα δάνεια αυτά μπορεί να αφορούν τη χρηματοδότηση μεγάλων μεταποιητικών μονάδων, για τις οποίες δεν υφίσταται το πρόβλημα της ατελούς πληροφόρησης, συνεπώς η τράπεζα μπορεί να χάνει μεν σε απόδοση, λόγω της έκπτωσης στο επιτόκιο χορηγήσεως, επιτυγχάνει όμως μείωση του κινδύνου, διότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις έχουν μικρότερη πιθανότητα να αποτύχουν.

Το υπόδειγμα που θα αναπτυχθεί παρακάτω αν και είναι άμεσα εφαρμόσιμο σε επιχειρήσεις, που κύριο στόχο έχουν τη μεγιστοποίηση της αξίας τους, μπορεί να αποτελέσει και συμβουλευτικό εργαλείο στις ιδιαίτερες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Πιο συγκεκριμένα, παρέχοντας κατευθυντήριες οδηγίες για το πώς δρουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ώστε να μεγιστοποιήσουν την αξία τους και πώς επηρεάζονται από κανονιστικούς περιορισμούς, το μοντέλο παρέχει ένα υπόδειγμα συγκρίσεως για όλες της επιχειρήσεις αυτού του κλάδου, ακόμα και για εκείνες που δεν επιλέγουν τη στρατηγική που οδηγεί στη μεγιστοποίηση της αξίας (Πετράκης Π.Ε.,1999,σ.72).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

1.1 Γενικά

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) που ιδρύθηκε το 1963 για να ενεργήσει ως η εκδότρια τράπεζα και ο δανειστής της τελευταίας λύσης είναι στην κορυφή του τραπεζικού συστήματος. Οι κύριοι σκοποί της ΚΤΚ όπως καθορίζονται στην αρχή της κεντρικής τράπεζας της Κύπρου είναι να καλλιεργήσει την νομισματική σταθερότητα και τέτοιες συνθήκες πίστωσης και ισοζυγίου πληρωμών που να συμβάλλουν στην τακτική ανάπτυξη της οικονομίας της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Προκειμένου να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και επίσης για να είναι σε θέση να ρυθμίσει και να ελέγξει το νομισματικό και τραπεζικό σύστημα της χώρας, η αρχή εξουσιοδοτεί την ΚΤΚ να ρυθμίζει την παροχή των χρημάτων και της πίστωσης, να διευθύνει και να διαχειρίζεται τα διεθνή αποθεματικά της χώρας, να εποπτεύει τις τράπεζες στη Δημοκρατία και να ενεργεί ως τραπεζίτης και οικονομικός πράκτορας της κυβέρνησης. Η ΚΤΚ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα της έκδοσης των χαρτονομισμάτων και των νομισμάτων και είναι υποχρεωμένη να διατηρεί τα ξένα αποθέματα ίσα με τουλάχιστον το 30 τοις εκατό της αντίθετης αξίας των χαρτονομισμάτων και των νομισμάτων σε κυκλοφορία και των υποχρεώσεων όψεώς τους. Η ΚΤΚ διαχειρίζεται επίσης τη αρχή ελέγχου των συναλλαγών εξ ονόματος του Υπουργού των Οικονομικών (ΚΤΚ, 2007,σ.1)

1.2 Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Είναι αρμόδια για την διαμόρφωση και την εφαρμογή των κυβερνητικών νομισματικών και πιστωτικών πολιτικών, την συντήρηση της εσωτερικής και εξωτερικής οικονομικής σταθερότητας, την διαχείριση των ελέγχων συναλλάγματος, την διαχείριση των αποθεματικών της χώρας, την επίβλεψη του τραπεζικού συστήματος και την έκδοση των χαρτονομισμάτων και των νομισμάτων. Ενεργεί επίσης ως κυβερνητικός τραπεζίτης και οικονομικός πράκτορας. Οι δύο βασικοί στόχοι του εποπτικού ρόλου της ΚΤΚ είναι να διατηρηθεί η σταθερότητα και να προστατευθεί η φερεγγυότητα και η ρευστότητα των χρηματοδοτικών οργανισμών.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο

Οι δύο βασικοί στόχοι του εποπτικού ρόλου της ΚΤΚ είναι, αφ' ενός, να προωθηθούν οι όροι της νομισματικής σταθερότητας και, αφ' ετέρου, να προστατευθεί η φερεγγυότητα και η ρευστότητα των χρηματοδοτικών οργανισμών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, τα σημαντικότερα στοιχεία της τραπεζικής επίβλεψης και οι σχετικοί κανονισμοί αφορούν:

- * την ελάχιστη προδιαγραφή επιφύλαξης (μέχρι το τέλος του 1995 οι ελάχιστες προδιαγραφές ρευστότητας χρησιμοποιούνταν)
- * τις απαιτήσεις επάρκειας κεφαλαίου σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αναλογίας περιουσιακών στοιχείων ελάχιστου κινδύνου
- * τους διάφορους κανονισμούς και οδηγίες σχετικά με τη χρήση των κεφαλαίων από τις εμπορικές τράπεζες. Κατά συνέπεια, το χαρτοφυλάκιο δανείου των τραπεζών ελέγχεται συστηματικά ώστε να εξασφαλιστεί επαρκής ποιότητα, όπως είναι οι πιστωτικές ευκολίες που παρέχονται στους μεμονωμένους οφειλέτες. Οι επενδύσεις από τις τράπεζες στις μετοχές άλλων επιχειρήσεων ρυθμίζονται επίσης από
- * τους κανονισμούς σχετικά με το ζήτημα του μακροπρόθεσμου κεφαλαίου.

Με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση του οικονομικού συστήματος της Κύπρου εν όψει της ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΚΤΚ είχε εκπονήσει πρόσφατα δύο νομοθετικές προτάσεις, μια σχετικά με την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών και μια άλλη για την παροχή των οικονομικών υπηρεσιών. Οι οποίες νομοθετικές ρυθμίσεις ενσωματώνουν τις τρέχουσες έννοιες του τραπεζικού κανονισμού και της επίβλεψης και προχωρεί αρκετά προς την εναρμόνιση του λειτουργικού τραπεζικού πλαισίου με αυτού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο ίδιο,σ.2).

1.3 Πιο αναλυτικά το θεσμικό πλαίσιο για την τραπεζική επίβλεψη

Στόχοι δημόσιας πολιτικής για την τραπεζική επίβλεψη

Ο κύριος σκοπός της τραπεζικής επίβλεψης είναι εποπτικός. Ο αρχικός στόχος των επιθεωρήσεων των τραπεζών είναι, να εξακριβωθεί ως προς το εάν οι τράπεζες ακολουθούν τέτοιες πολιτικές ώστε να εξασφαλιστεί ότι είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ως οφείλουν. Αυτό γίνεται λόγω της ειδικής θέσης των τραπεζών στο οικονομικό σύστημα.

Οργανισμός αρμόδιος για την τραπεζική επίβλεψη

«Όλες οι εξουσιοδοτημένες τράπεζες, και οι χερσαίες και οι παράκτιες, υπόκεινται στην επίβλεψη από την ΚΤΚ που αντλεί τις εποπτικές δυνάμεις της από την αρχή της ΚΤΚ αριθ. 48/63 και των επόμενων τροποποιήσεών της καθώς επίσης και της αρχής των τραπεζικών επιχειρήσεων (προσωρινοί περιορισμοί).»

Αριθμός και τύπος ιδρυμάτων που εποπτεύονται

Όπως αναφέραμε όλες οι εξουσιοδοτημένες τράπεζες, και οι χερσαίες και οι παράκτιες υπόκεινται στην επίβλεψη από την ΚΤΚ. Μέχρι την ημερομηνία αυτή της αναφοράς 9 τράπεζες κατάθεσης χρημάτων με 516 υποκαταστήματα, 3 ειδικευμένες τράπεζες με 8 υποκαταστήματα και 1 DFI με 1 υποκατάστημα εποπτευόταν.

Οι συνεταιριστικές πιστωτικές εταιρείες που εγγράφονται βάσει της αρχής των συνεταιριστικών εταιριών, εκτός από τη συνεταιριστική ΚΤΚ ΕΠΕ, δεν υπόκεινται στην επίβλεψη της ΚΤΚ. Η επίβλεψή τους ασκείται από το γραφείο του Επιτρόπου για τις συνεταιριστικές εταιρίες και τη συνεταιριστική ανάπτυξη (στο ίδιο,σ.5).

1.4 Μορφές της τραπεζικής επίβλεψης

Η επίβλεψη ασκείται και από την εξ αποστάσεως εξέταση και από την επιτόπια επιθεώρηση.

Η εξ αποστάσεως εξέταση απαιτεί την υποβολή από τις τράπεζες των διάφορων περιοδικών επιστροφών όπως ένας μηνιαίος ισολογισμός, των εβδομαδιαίων επιστροφών ρευστότητας, των ανά δεκαπενθήμερο δηλώσεων των λογαριασμών ξένου νομίσματος και των ισοζυγίων κίνησης, της εξαμηνιαίας και ετήσιας κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, των μεγάλων ανοιγμάτων, της επάρκειας κεφαλαίου, κλπ. Αυτές οι αναλύονται με σκοπό τον προσδιορισμό οποιωνδήποτε προβλημάτων και επίσης την επαλήθευση της συμμόρφωσης με τις μόνιμες οδηγίες. Χρησιμοποιούνται επίσης για στατιστικούς λόγους.

Η επιτόπια επιθεώρηση ή η άμεση εξέταση αναλαμβάνεται από μια ομάδα εξεταστών υπό την επίβλεψη των κατάλληλα καταρτισμένων και έμπειρων ανώτερων υπαλλήλων. Οι άμεσες εξετάσεις πραγματοποιούνται μία φορά το χρόνο και ο στόχος τους είναι η αξιολόγηση της υγείας των τραπεζών. Πριν από κάθε εξέταση προηγείται ένας προγραμματισμός προ-εξέτασης ο οποίος περιλαμβάνει την αναθεώρηση των προηγούμενων εκθέσεων και τη μελέτη του ερωτηματολογίου της εξέτασης που υποβάλλεται κάθε έτος από όλες τις τράπεζες. Οι κύριοι τομείς της εξέτασης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- α) Διαχείριση και εσωτερικοί έλεγχοι
- β) Αναθεώρηση των πιστώσεων προκειμένου να αξιολογηθούν οι διαδικασίες δανεισμού και να εξασφαλιστεί η ποιότητα του δανεισμού
- γ) Διαχείριση ρευστότητας
- δ) Αναλυτική αναθεώρηση των οικονομικών πληροφοριών
- ε) Επάρκεια κεφαλαίου και αποδοτικότητα
- στ) Συμμόρφωση με τις οδηγίες της ΚΤΚ
- ζ) Αναθεώρηση των συμπερασμάτων με τη διαχείριση
- η) Σύνταξη εκθέσεων
- θ) Συνεχής παρακολούθηση

Στην περίπτωση των επιτόπιων επιθεωρήσεων του ΟΒΥ, το πεδίο της εξέτασης καλύπτει επιπρόσθετες περιοχές όπως ο κίνδυνος επιτοκίου, ο κίνδυνος συναλλάγματος και ο κίνδυνος χωρών (στο ίδιο,σ.9).

1.5 Οι εποπτικοί κανονισμοί και το νομικό πλαίσιο των τραπεζών

Κύριες απαιτήσεις εισόδου

Η εξεταζόμενη άποψη της ΚΤΚ είναι ότι η Κύπρος είναι καλά όσον αφορά στον εσωτερικό τομέα των τραπεζικών εργασιών, σε αντιδιαστολή με τις παράκτιες τραπεζικές εργασίες. Εντούτοις, οι εφαρμογές από τις διεθνείς τράπεζες θα εξεταστούν ευνοϊκά δεδομένου ότι θεωρείται ότι η παρουσία μιας άλλης τέτοιας τράπεζας θα συνέβαλλε όχι μόνο στη εικόνα της Κύπρου αλλά και στην περαιτέρω ανάπτυξή της.

«Σχετικά με τις παράκτιες τραπεζικές εργασίες, που είναι μια σχετικά πρόσφατη δραστηριότητα στην Κύπρο, η ΚΤΚ θα καλωσορίσει τις αιτήσεις από τις τράπεζες που έχουν άδεια σε άλλες αρμοδιότητες.

Το νομικό πλαίσιο που κυβερνά την καθιέρωση και τη λειτουργία των τραπεζών στην Κύπρο και που ισχύει και για τις χερσαίες και τις παράκτιες τράπεζες καλύπτει τα εξής:

- α) Την αρχή τραπεζικών επιχειρήσεων (προσωρινοί περιορισμοί) που θεσπίστηκε στις 6 Σεπτεμβρίου, 1939.
- β) Την αρχή της κεντρικής τράπεζας της Κύπρου 1963 όπως τροποποιήθηκε από την αρχή Νο.10/1979, Νο.74(1)/1992, Νο.66(1)/1993 και Νο.100(1)/1994.
- γ) Τους κανονισμούς και τις οδηγίες που εκδίδονται σύμφωνα με τις ανωτέρω αρχές.
- δ) Την αρχή ελέγχου συναλλαγής που θεσπίστηκε στις 25 Νοεμβρίου, 1952 όπως τροποποιείται από την αρχή Νο.55/1972.

ε) Τις κατευθύνσεις που εκδίδονται σύμφωνα με την αρχή ελέγχου συναλλαγής στους εξουσιοδοτημένους εμπόρους (τράπεζες κατάθεσης χρημάτων που αναπτύσσουν δραστηριότητες στην Κύπρο) και τους όρους που θέτονται στις άδειες των OBU.

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του CAP 124 το Συμβούλιο των υπουργών έχει την εξουσία να διορίσει έναν ελεγκτή των τραπεζών ο οποίος έχει την δυνατότητα να εκδώσει τραπεζικές άδειες και να ελέγξει τις τράπεζες που έχουν άδεια. Ο διευθυντής της ΚΤΚ έχει με μια απόφαση του Συμβουλίου των υπουργών (No.29.750 των 4.2.1988) διοριστεί ως ελεγκτής των Τραπεζών. Οι αιτήσεις για τις τραπεζικές άδειες, επομένως, υποβάλλονται στην ΚΤΚ για μελέτη.»

Ο ελεγκτής, κατά την χορήγηση μιας άδειας, μπορεί να προσκομίσει οποιοδήποτε όρο στην άδεια που μπορεί να κρίνει ότι είναι κατάλληλος. Η αρχή δίνει τη δύναμη στον ελεγκτή να απαιτήσει οποιαδήποτε βιβλία, λογαριασμούς ή έγγραφα οποιασδήποτε τράπεζας, που υποβάλλει αίτηση για άδεια βάσει αυτής της αρχής ή που έχει πάρει άδεια βάσει αυτής της αρχής.

Οι δυνατότητες ελέγχου του ελεγκτή τραπεζών περιλαμβάνουν μια δυνατότητα να επιθεωρήσει, αντί μια εποπτική λειτουργία, η οποία στηρίζεται με την ΚΤΚ υπό τις αρχές της ΚΤΚ (CBCL). Κατά συνέπεια, δυνάμει της παραγράφου 6(2) των CBCL και υπαγόμενη στις διατάξεις οποιασδήποτε άλλης αρχής σχετικά με τις τράπεζες σε ισχύ προς το παρόν, η ΚΤΚ εξουσιοδοτείται να εποπτεύει τις τράπεζες στη Δημοκρατία. Οι CBCL δίνουν επίσης δυνατότητα στην ΚΤΚ να απαιτεί κάθε τράπεζα που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα στη Δημοκρατία να της παρέχει περιοδικά ή κατόπιν αιτήσεως τέτοιες πληροφορίες όπως θεωρεί ότι είναι απαραίτητες για να εκπληρώσει τις εποπτικές λειτουργίες της.

Κανονισμοί και οδηγίες που διέπουν και που ελέγχουν τις λειτουργίες των τραπεζών

Δυνάμει των δυνατοτήτων που περιβάλλονται σε αυτή από τις αρχές της κεντρικής τράπεζας η ΚΤΚ έχει εκδώσει διάφορους κανονισμούς και οδηγίες που διέπουν και που ελέγχουν τις λειτουργίες των τραπεζών. Οι κύριοι κανονισμοί και οι οδηγίες εξετάζουν τα ακόλουθα θέματα:

Την διατήρηση των ελάχιστων κανονισμών αποθεματικού του 1969

Με την οποία η ΚΤΚ μπορεί να καθορίσει την ελάχιστη αναλογία αποθεματικού που οι τράπεζες θα διατηρούν ως ισορροπία με την ΚΤΚ. Αυτές οι ισορροπίες είναι μέχρι την

ημερομηνία αυτής της αναφοράς καθορισμένες στο 12% των υποχρεώσεων κατάθεσης και του επιτοκίου στο 6%.

Τις εντολές δείκτη ρευστότητας

«Για τον έλεγχο των πιστώσεων. Οι καθορισμένοι δείκτες για το 1995 είναι: Ιανουάριος μέχρι Μάρτιο 26%, Απρίλιος έως Ιούνιο 25%, Ιούλιος έως Σεπτέμβριο 28% και Οκτώβριος έως Δεκέμβριο 29%.»

Το ξένο ενεργητικό και ανοίγματα ξένου νομίσματος

Στις τράπεζες δεν επιτρέπεται να κρατούν ξένο ενεργητικό εκτός από τα υπόλοιπα κίνησης μέσα στα όρια που εγκρίνονται από την κεντρική τράπεζα κατά διαστήματα.

Οι τράπεζες πρέπει για να αποφύγουν το υπερβολικό άνοιγμα σε ξένο νόμισμα που θα τις άφηνε τρωτές σε απώλειες σε περίπτωση δυσμενούς μετακίνησης στους δείκτες συναλλάγματος. Κάτω από τις οδηγίες της ΚΤΚ για το θέμα, η καθαρή ανοικτή (εμπορική) θέση σε οποιοδήποτε νόμισμα και η γενική καθαρή θέση σε όλα τα νομίσματα δεν μπορούν μαζί να υπερβούν το 10% και 15% αντίστοιχα της βάσης κεφαλαίου της κάθε τράπεζας.

Τους μέγιστους δείκτες δανεισμού και κατάθεσης

Οι τράπεζες δεν μπορούν να χρεώσουν ή να επιτρέψουν τόκο σε δείκτες παραπάνω από τους καθορισμένους μέγιστους δείκτες δανεισμού και κατάθεσης. Ο κυπριακός νόμος τόκου θέτει ένα μέγιστο δείκτη δανεισμού 9% ετησίως και επομένως οι δείκτες που ορίζονται από την ΚΤΚ υπόκεινται σε αυτό το όριο.

Τις επενδύσεις στις μετοχές και την ακίνητη περιουσία

Στις τράπεζες δεν επιτρέπεται κανονικά εκτός αν όλοι οι όροι που ορίζονται τηρούνται, να κατέχουν ακίνητη περιουσία και μετοχές σε άλλες επιχειρήσεις.

Την χρηματοδότηση αγοράς αγαθών που εξοφλείται με προσυμφωνημένες δόσεις.

Οι τράπεζες απαιτείται να προσέχουν οι εκκρεμείς πιστώσεις για την χρηματοδότηση αγοράς αγαθών που εξοφλείται με προσυμφωνημένες δόσεις να μην υπερβαίνει το 15% των συνολικών υποχρεώσεων των καταθέσεών τους.

Τις οδηγίες για την επάρκεια κεφαλαίου.

Με βάση τη διεθνή σύγκλιση της μέτρησης κεφαλαίου και των προτύπων κεφαλαίου που εκδίδονται από την Επιτροπή Basle για τον τραπεζικό κανονισμό και τις εποπτικές πρακτικές.

Τις οδηγίες για την συγκέντρωση του δανεισμού.

Αυτές εξετάζουν τις μέγιστες πιστωτικές ευκολίες σε οποιοδήποτε ενιαίο δανειολήπτη ή ομάδα δανειοληπτών καθώς επίσης και σχετικά με τις ακάλυπτες πιστωτικές ευκολίες στους διευθυντές της τράπεζας, τους διευθυντές της μητρικής εταιρίας της και τα συνδεδεμένα πρόσωπα.

Τις οδηγίες για την προστατευτική ρευστότητα.

Έχουν ως σκοπό να εξασφαλίσουν ότι οι τράπεζες έχουν και στηρίζουν εποπτικές πολιτικές και επαρκή συστήματα για τις ανάγκες ρευστότητά τους. Περιλαμβάνει έναν υπολογισμό βασισμένο στο ταίριασμα των ενεργητικών/υποχρεώσεων βάσει της διάρκειας ισχύος.

Τις οδηγίες για τη συμπλήρωση του μηνιαίου εντύπου ισολογισμού συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών μεθόδων.

Δυνάμεις επιβολής

Η επιβολή των διάφορων μέτρων που ορίζονται αν και όχι πάντα εύκολη έχει επιτευχθεί γενικά μέσω της πειθούς αλλά αν χρειαστεί μπορούν να επιβληθούν μέσω των δικαστηρίων. Στην περίπτωση της απαίτησης του δείκτη ρευστότητας, στις τράπεζες μπορούν να προσφερθούν ευκολίες αναχρηματοδότησης και εάν δεν είναι κατάλληλες για τέτοια μεταχείριση η πληρωμή τόκου στους λογαριασμούς δεικτών του ελάχιστου αποθεματικού τους συσχετίζονται με τις ανεπάρκειες ρευστότητάς τους κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε τριμηνιαίας.

Μεταχείριση και χειρισμός προβλήματος και των αποτυχημένων τραπεζών.

Παρά το γεγονός ότι οι τράπεζες υπέστησαν δυσμενείς απώλειες μετά από την τουρκική εισβολή και την κατοχή ενός μεγάλου μέρους του εδάφους της Δημοκρατίας χάρη στα συνετά μέτρα της κυβέρνησης και των νομισματικών αρχών για την επανεργοποίηση της οικονομίας καμία τράπεζα δεν απέτυχε στην πραγματικότητα. Εντούτοις, δύο ξένες τράπεζες (η Chartered Bank και η Grindlays Bank Ltd) αποφάσισαν

να αφήσουν το νησί και οι εργασίες τους μεταφέρθηκαν / αναλήφθηκαν από την τράπεζα της Κύπρου ΕΠΕ και την Cyprus Popular Bank Ltd τις δύο κυρίαρχες τοπικές τράπεζες, αντίστοιχα.

Η συγκεκριμένη νομοθεσία που εξετάζει τις αποτυχημένες τράπεζες υπό αυτήν τη μορφή, δεν έχει θεσπιστεί, και η διάλυση μιας αποτυχημένης τράπεζας θεωρητικά δεν θα ήταν διαφορετική από αυτήν οποιασδήποτε άλλης επιχείρησης που αναπτύσσει δραστηριότητες στην Κύπρο. Σε αυτή την περίπτωση οι διατάξεις του νόμου για τις επιχειρήσεις θα ίσχυαν.

Παρά την απουσία συγκεκριμένης νομοθεσίας, η ΚΤΚ και η κυβέρνηση θα προετοιμαστούν να βοηθήσουν σε περίπτωση ανάγκης και πάντα ανάλογα με την αξία της περίπτωσης. Τέτοια βοήθεια μέσω της κυβέρνησης ήταν εκτεταμένη στη συνεταιριστική κεντρική τράπεζα ΕΠΕ που επηρεάστηκε σοβαρά από το 1974 λόγω της ειδικής θέσης της έναντι του συνεταιριστικού κινήματος. Η βοήθεια χορηγήθηκε από την κυβέρνηση αφού οι συνεταιριστικές εταιρίες δεν υπόκεινται στην επίβλεψη της ΚΤΚ και εξ' αιτίας του γεγονότος ότι η υποστήριξη απαιτήθηκε λόγω της κακοδιαχείρισης και των μη παραγωγικών επενδύσεων.

Σχέδια προστασίας καταθέσεων

Δεν υπάρχει κανένα σχέδιο προστασίας καταθέσεων στην Κύπρο και η απουσία του δεν φαίνεται να έχει επιπτώσεις στην αύξηση των καταθέσεων και των τραπεζικών εργασιών γενικά. Αυτό πρέπει φυσικά να αποδοθεί στο άριστο ρεκόρ των τραπεζών στην εκπλήρωση των υποσχέσεών τους, το οποίο είναι το αποτέλεσμα συνετής λειτουργίας.

Πράγματι τα ιστορικά στοιχεία αλλού δείχνουν ότι τα σχέδια ασφάλισης καταθέσεων που δίνουν πλήρη κυβερνητική εγγύηση μπορεί να είχαν συμβάλει στην αποτυχία των τραπεζών. Αυτή η υπόθεση είναι βασισμένη στο γεγονός ότι στις περιπτώσεις άγριου ανταγωνισμού το τραπεζικό σύστημα είναι επιβαρημένο και οι διαχειρίσεις γίνονται αμελείς σχετικά με ορισμένα βασικά εποπτικά κριτήρια, στηριζόμενες στην ασφάλεια καταθέσεων για να βοηθήσουν τις τράπεζες όταν αποτυγχάνουν(στο ίδιο,σ.15).

1.6 Νόμοι που διέπουν την ανάκτηση χρέους και την πτώχευση

Η σχετική νομοθεσία είναι ο νόμος συμβάσεων, οι νόμοι των Δικαστηρίων, το αστικό δίκαιο και ο νόμος πτώχευσης.

Ο νόμος συμβάσεων και ο νόμος πτώχευσης στην Κύπρο είναι βασισμένοι σε παρόμοιες διατάξεις όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο (στο ίδιο,σ.17).

1.7 Τα λογιστικά πλαίσια και πλαίσια ελέγχου

Ζήτημα λογιστικής

«Καμία οδηγία δεν έχει εκδοθεί σχετικά με τον καθορισμό του μη τηρούμενου ενεργητικού, της αναστολής του τόκου στο μη τηρούμενο ενεργητικό, της αναγνώρισης των πιστωτικών απωλειών και τη χρήσης των κερδών και των απωλειών συναλλάγματος. Εντούτοις, οι τράπεζες αναμένεται να ακολουθήσουν τις διεθνώς αποδεκτές αρχές σε αυτά τα θέματα και οι ελεγκτές τους (και οι εξεταστές μας) εξασφαλίζουν ότι θα το κάνουν.»

Ζήτημα ελέγχου

Ο διορισμός των εξωτερικών ελεγκτών είναι ευθύνη των τραπεζών και καθώς οι ελεγκτές πρέπει να είναι ικανοί επαγγελματικά η ΚΤΚ στηρίζεται στην επαγγελματική εμπειρία τους.

Στην περίπτωση των OBU οι εξωτερικοί ελεγκτές καλούνται να προετοιμάσουν την ετήσια έκθεση λογιστικού ελέγχου τους στην ΚΤΚ για να εκθέσουν οποιοσδήποτε περιπτώσεις τους όπου, κατά την άποψή τους, οι λειτουργίες των OBU δεν ήταν σύμφωνες με τους όρους που είναι συνημμένοι στην άδειά του, να επιβεβαιώσουν ότι κατά την άποψή τους το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκές ή όχι και ότι οι πληροφορίες που περνούν από το OBU στο κεντρικό γραφείο του / μητρική τράπεζα είναι, κατά την άποψή τους, και επαρκείς και ακριβείς.

Στην περίπτωση των τοπικών τραπεζών υπάρχουν ρυθμίσεις και τριμερείς συνεδριάσεις (στο ίδιο,σ.19).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

2.1 Η Κύπρος ετοιμάζεται για το ευρώ

Η Κύπρος ετοιμάζεται για μια από τις σημαντικότερες αλλαγές στην οικονομική και πολιτική ιστορία της, την υιοθέτηση του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος. Η ΚΤΚ, ως η νομισματική αρχή του τόπου, διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στην προετοιμασία για την ιστορική αυτή αλλαγή. Μέσω της Συντονιστικής Επιτροπής για την Εισαγωγή του Ευρώ στην Κύπρο, η οποία προεδρεύεται από το Διοικητή της ΚΤΚ, επιτεύχθηκε ο αναγκαίος συντονισμός και η συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, πρωτίστως το Υπουργείο Οικονομικών, με στόχο την ομαλή μετάβαση στο ευρώ.

Στην διάρκεια του 2006, η ΚΤΚ εντατικοποίησε το προπαρασκευαστικό της έργο για την εισαγωγή του ευρώ, σημειώνοντας ουσιαστική πρόοδο σε όλες τις νομικές, τεχνικές και επικοινωνιακές πτυχές που αφορούν τις αρμοδιότητές της. Με την άσκηση μιας ορθολογικής νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, η ΚΤΚ συνέβαλε, επίσης, ουσιαστικά σε διατηρήσιμη βάση, στην ικανοποίηση των προϋποθέσεων για την υιοθέτηση του ευρώ, ιδίως των κριτηρίων σύγκλισης που αφορούν τον πληθωρισμό, τα επιτόκια και τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κυπριακής λίρας (ΚΤΚ, 2006, σ.1).

2.2 Νομική σύγκλιση

Όσον αφορά την απαιτούμενη νομική σύγκλιση, οι εκθέσεις σύγκλισης που εκδόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΚΤ, το Δεκέμβριο του 2006, επιβεβαίωσαν ότι το νομοσχέδιο που ετοίμασε η ΚΤΚ για τροποποίηση των περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμων του 2002 και 2003 εξαλείφει όλα τα εναπομείναντα στοιχεία ασυμβατότητας της κυπριακής νομοθεσίας με τα ισχύοντα στη ζώνη του ευρώ, διασφαλίζοντας τη νομική σύγκλιση.

Τον Ιούνιο του 2006, η ΚΤΚ εξέδωσε το σχέδιο εισαγωγής τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ. Στη διάρκεια του έτους σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην υλοποίηση του σχεδίου αυτού. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν, ύστερα από καλλιτεχνικό διαγωνισμό, τα τελικά σχέδια των εθνικών όψεων των κερμάτων ευρώ (αγρινό, καράβι της Κερύνειας και ειδώλιο του Πωμού) και το Νοέμβριο του 2006 προκηρύχθηκαν προσφορές για την κοπή, συσκευασία και παράδοση 545 εκατομμυρίων τεμαχίων κυπριακών κερμάτων ευρώ.

Παράλληλα, η ΚΤΚ άρχισε διαβουλεύσεις για δανεισμό από το Ευρωσύστημα των αναγκαίων ποσοτήτων τραπεζογραμματίων ευρώ, που θα αντικαταστήσουν τις κυπριακές λίρες. Επίσης, συμφωνήθηκαν με τις εμπορικές τράπεζες το πρόγραμμα και οι ποσότητες προεφοδιασμού με τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ, όπως και το πλαίσιο διαδικασιών προεφοδιασμού, σύμφωνα με την Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2006/9 για τον προεφοδιασμό και υποπροεφοδιασμό με τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ. Συμφωνήθηκε, επίσης, το πλαίσιο διαδικασιών απόσυρσης της κυπριακής λίρας. Στις συναντήσεις με τους ευρωσυντονιστές εκπροσώπους των τραπεζών, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στα θέματα εξυπηρέτησης του κοινού από τις τράπεζες, όπως η έγκαιρη ανταλλαγή αποθησαυρισμένων κυπριακών κερμάτων χωρίς χρεώσεις, η λειτουργία υποκαταστημάτων την πρώτη μέρα εισαγωγής του ευρώ, το πρόγραμμα φόρτωσης και λειτουργίας των αυτόματων ταμειακών μηχανών (ΑΤΜ) με ευρώ, όπως και το ωράριο εξυπηρέτησης πελατών κατά την περίοδο από 31 Δεκεμβρίου, 2007 μέχρι 2 Ιανουαρίου, 2008. Τα θέματα αυτά θα οριστοκοποποιηθούν τους πρώτους μήνες του 2007.

Καθώς η υιοθέτηση του ευρώ θα επηρεάσει όλο το φάσμα των εργασιών της ΚΤΚ, συμπεριλαμβανομένης και της άσκησης νομισματικής πολιτικής, των συστημάτων πληρωμών, της διαχείρισης των συναλλαγματικών αποθεμάτων, της παραγωγής στατιστικών στοιχείων κλπ., τα αρμόδια τμήματα της ΚΤΚ επικεντρώθηκαν στην αναγκαία τεχνική προετοιμασία για την ομαλή μετάβαση του ευρώ.

Παράλληλα, αναγνωρίζοντας ότι η ορθή και έγκαιρη ενημέρωση του κοινού είναι βασική προϋπόθεση για την ακώλυτη μετάβαση στο ευρώ, η ΚΤΚ πραγματοποίησε σειρά επικοινωνιακών δραστηριοτήτων για τα στελέχη του χρηματοοικονομικού τομέα και το ευρύ κοινό. Μεταξύ άλλων, στη διάρκεια του 2006, η ΚΤΚ διοργάνωσε σειρά σεμιναρίων για τις βασικές πτυχές της εισαγωγής του ευρώ, τα οποία παρακολούθησαν αρκετές χιλιάδες στελέχη του χρηματοοικονομικού τομέα (στο ίδιο, σ.1).

2.3 Ο Εποπτικός ρόλος της ΚΤΚ στα πλαίσια της Ε.Ε.

«Η ΚΤΚ, στα πλαίσια του ρυθμιστικού και εποπτικού της ρόλου, προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη συνεχή ευθυγράμμιση του ρυθμιστικού πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας των τραπεζικών ιδρυμάτων με το αντίστοιχο πλαίσιο της Ε.Ε. Συναφώς, το Μάιο του 2006, η ΚΤΚ εξέδωσε Οδηγία για το Πλαίσιο Αρχών Λειτουργίας και Κριτηρίων Αξιολόγησης της Οργανωτικής Δομής, Εσωτερικής Διακυβέρνησης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών για σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 22 της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ

σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (νέα τραπεζική Οδηγία της Ε.Ε.). Το εν λόγω άρθρο απαιτεί όπως κάθε τραπεζικό ίδρυμα διαθέτει ένα εύρωστο και ασφαλές πλαίσιο διακυβέρνησης.»(στο ίδιο,σ.2).

2.4 Ενσωμάτωση του νέου πλαισίου της Ε.Ε.

«Επίσης, κατά το 2006, η ΚΤΚ ολοκλήρωσε τη διαδικασία ενσωμάτωσης του νέου πλαισίου της Ε.Ε. για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων στην κυπριακή νομοθεσία. Σχετικώς, εξέδωσε Οδηγία προς τις τράπεζες για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων, το Δεκέμβριο του 2006, η οποία ενσωματώνει τις σχετικές με την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων διατάξεις: (α) της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (νέα τραπεζική Οδηγία της Ε.Ε.) και (β) της Οδηγίας 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων.» (στο ίδιο,σ.3).

2.5 Οι οδηγίες της ΚΤΚ σε Τραπεζικά Ιδρύματα με βάση της Ε.Ε.

Επιπρόσθετα, κατά το υπό αναφοράν έτος, η ΚΤΚ εξέδωσε αριθμό Εγκυκλίων και Οδηγιών με σκοπό τη βελτίωση των κανόνων εποπτείας, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της διεθνούς κοινότητας. Συγκεκριμένα, το Νοέμβριο του 2006, η ΚΤΚ εξέδωσε, με άμεση ισχύ, Οδηγία προς τα τραπεζικά ιδρύματα σε σχέση με την Ικανότητα και Καταλληλότητα (Κριτήρια Αξιολόγησης) των Συμβούλων και των Διευθυντών τους. Η νέα Οδηγία έχει ως αντικείμενο τον ορισμό κριτηρίων αξιολόγησης της ικανότητας και της καταλληλότητας του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ενός τραπεζικού ιδρύματος, του Πρώτου Εκτελεστικού Διευθυντή, του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου, του Προέδρου της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των άλλων Διευθυντών του τραπεζικού συστήματος (στο ίδιο,σ.3).

2.6 Κοινό πλαίσιο υποβολής πληροφοριών

Η ΚΤΚ εξέδωσε, επίσης, κατευθυντήριες γραμμές στα τραπεζικά ιδρύματα αναφορικά με την εφαρμογή του κοινού πλαισίου υποβολής πληροφοριών (Common Reporting Framework), το οποίο καθορίζει τη μορφή με την οποία τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει

να υποβάλλουν τα στοιχεία για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής τους επάρκειας, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο της Ε.Ε. για την κεφαλαιακή επάρκεια.(στο ίδιο,σ.3)

2.7 Εποπτικός έλεγχος

Παράλληλα, η ΚΤΚ ολοκλήρωσε την εργασία της αναφορικά με τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου (Supervisory Review Process). Συγκεκριμένα, ετοίμασε κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό να υποβοηθήσει τα στελέχη των τραπεζικών ιδρυμάτων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των εσωτερικών διαδικασιών αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων τους.(στο ίδιο, σ.3)

2.8 Εποπτική επισκόπηση και αξιολόγηση κινδύνων

Επίσης, στα πλαίσια της πρακτικής εφαρμογής της Διαδικασίας Εποπτικής Επισκόπησης και Αξιολόγησης (SREP), όπως προκύπτει από τη νέα τραπεζική οδηγία της Ε.Ε., η ΚΤΚ σχεδίασε το δικό της Σύστημα Αξιολόγησης Κινδύνων (Risk Assessment System). Το σύστημα αυτό παρέχει τη δυνατότητα μεθοδικής και δομημένης αξιολόγησης του κάθε τραπεζικού ιδρύματος και βασίζεται στην εκτίμηση και επιμέτρηση όλων των σημαντικών κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι ουσιαστικοί τομείς δραστηριότητας του τραπεζικού ιδρύματος. (στο ίδιο,σ.3)

2.9 Κοινό πλαίσιο εποπτικής διαφάνειας

Παράλληλα, ολοκληρώθηκε η ετοιμασία του κοινού πλαισίου εποπτικής διαφάνειας (supervisory disclosure). Οι εν λόγω πληροφορίες είναι προσβάσιμες μέσω της ιστοσελίδας της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας, η οποία είναι συνδεδεμένη με τις ιστοσελίδες των εποπτικών αρχών των κρατών μελών της Ε.Ε. για πληρέστερη ενημέρωση τόσο των διαφόρων εποπτικών αρχών όσο και του κοινού γενικά. Η υλοποίηση του κοινού πλαισίου εποπτικής διαφάνειας στοχεύει στην ομοιόμορφη εφαρμογή της νέας τραπεζικής Οδηγίας της Ε.Ε. και στη σύγκλιση των εποπτικών πρακτικών ανάμεσα στα κράτη μέλη. (στο ίδιο, σ.3)

2.10 Η ΚΤΚ αξιολογεί ένα ευρύ φάσμα κινδύνων

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νέας τραπεζικής Οδηγίας της Ε.Ε., η ΚΤΚ θα προβαίνει σε αξιολόγηση των Εσωτερικών Διαδικασιών Αξιολόγησης της Κεφαλαιακής

Επάρκειας (Internal Capital Adequacy Assessment Process) των τραπεζικών ιδρυμάτων, για να ικανοποιείται ότι έχουν αναγνωρισθεί όλοι οι κίνδυνοι που αναλαμβάνονται από τον τραπεζικό οργανισμό και ότι διατηρούνται ικανοποιητικά κεφάλαια, τα οποία καλύπτουν επαρκώς όλους τους αναγνωρισθέντες κινδύνους. Κατά τη διαδικασία αυτή, η ΚΤΚ θα αξιολογεί ένα ευρύ φάσμα κινδύνων (πιστωτικού, αγοράς, επιτοκίων, ρευστότητας, λειτουργικού, φήμης κ.α.) Επιπρόσθετα, τα επίπεδα διαφάνειας και η πλήρης συμμόρφωση με τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, όπως αυτοί πηγάζουν από τις πρόνοιες της Οδηγίας για το Πλαίσιο Αρχών Λειτουργίας και Κριτηρίων Αξιολόγησης της Οργανωτικής Δομής, Εσωτερικής Διακυβέρνησης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών, θα είναι μεταξύ των θεμάτων που θα τυγχάνουν αξιολόγησης από την ΚΤΚ.

Ο Εποπτικός έλεγχος της ΚΤΚ θα επικεντρώνεται στους κινδύνους που αξιολογούνται ως οι ουσιαστικότεροι (risk based bank examination). Στα πλαίσια αυτά, θα εξετάζει όλους τους τομείς δραστηριότητας του κάθε τραπεζικού ιδρύματος που πηγάζουν από τον κάθε τομέα δραστηριότητας και θα αξιολογεί την ουσιαστικότητά τους, εφαρμόζοντας το δικό της Σύστημα Αξιολόγησης Κινδύνων. Τα αποτελέσματα του Συστήματος Αξιολόγησης Κινδύνων θα επιτρέψουν στην ΚΤΚ να προβαίνει σε ολοκληρωμένη αξιολόγηση της καταλληλότητας των εσωτερικών διαδικασιών αναγνώρισης, επιμέτρησης, παρακολούθησης και ελέγχου των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα τραπεζικά ιδρύματα και της επάρκειας των κεφαλαίων που διατηρούν για κάλυψη των εν λόγω κινδύνων (στο ίδιο, σ.5)

2.11 Εξαγορά και συγχωνεύσεις

Το 2006 αποτέλεσε έτος πραγματοποίησης μεγάλου αριθμού εξαγορών και συγχωνεύσεων στον ευρωπαϊκό τραπεζικό χώρο. Το κυπριακό σύστημα δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο από τις εν λόγω εξελίξεις. Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, η ΚΤΚ ενέκρινε την εξαγορά από τη Λαϊκή Κυπριακή Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία Λτδ των ελληνικών ομίλων της Marfin Financial Group A.E. Συμμετοχών και της Εγνατίας Τράπεζας A.E. Αναμένεται ότι η εν λόγω εξαγορά θα έχει θετικές επιπτώσεις στη σταθερότητα και την αναπτυξιακή πορεία του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Είναι δεδομένο ότι στην Ε.Ε. αναπτύσσεται ραγδαία η διασυνοριακή παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και η επέκταση των τραπεζών εκτός συνόρων είτε με την εξαγορά υφισταμένων τραπεζών σε άλλες χώρες είτε με την ίδρυση σ' αυτές θυγατρικών ή υποκαταστημάτων. Η συνεχής προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου της Ε.Ε.

με στόχο την άρση εμποδίων και αντικλητήρων έχει προωθήσει σημαντικά τη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Λόγω των εξελίξεων αυτών, ο τραπεζικός ανταγωνισμός έχει αυξηθεί και αναμένεται ότι θα ενταθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον. Ο εγχώριος τραπεζικός τομέας της Κύπρου, καθώς είναι φυσικό, επηρεάζεται από τις εξελίξεις που συντελούνται στο ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον. (στο ίδιο, σ.6)

2.12 Οι εγχώριες τράπεζες στο εξωτερικό

Επίσης, κατά το 2006, αξιοσημείωτη υπήρξε η ανάπτυξη των εργασιών των εγχώριων τραπεζών στο εξωτερικό. Η περαιτέρω διεθνοποίηση των εργασιών των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων αποτελεί κύριο άξονα της στρατηγικής των διοικήσεών τους. Κατά το 2006, η ΚΤΚ παραχώρησε άδεια σε δύο τράπεζες για επέκταση των εργασιών τους στη Ρουμανία, Ρωσία και Σερβία. Τα εν λόγω τραπεζικά ιδρύματα στοχεύουν στην αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχονται στις πιο πάνω χώρες λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης των οικονομιών τους. Τονίζεται, όμως, ότι η επέκταση στο εξωτερικό, πέραν των σημαντικών ευκαιριών που παρέχει για επίτευξη κερδών, εμπερικλείει και σημαντικούς κινδύνους. Συνεπώς, η ΚΤΚ θα συνεχίσει να εποπτεύει την επέκταση των εργασιών των τραπεζικών ιδρυμάτων με τη δέουσα προσοχή, με απώτερο στόχο οι εργασίες εξωτερικού να συνεχίσουν να έχουν θετική και αυξανόμενη συνεισφορά στα αποτελέσματα των τραπεζικών μας ιδρυμάτων.

Από την 1η Ιανουαρίου, 2006, οι πρώην διεθνείς τραπεζικές μονάδες έχουν ενσωματωθεί πλήρως στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Συγκεκριμένα, έχει επιτραπεί στις πλείστες των πρώην διεθνών τραπεζικών μονάδων να συναλλάσσονται σε κυπριακές λίρες τόσο για τη λήψη καταθέσεων όσο και για τη χορήγηση δανείων. (στο ίδιο, σ.6)

2.13 Διασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, στα πλαίσια της συμμετοχής της ΚΤΚ στη “Συντονισμένη Άσκηση Κατάρτισης των Δεικτών Χρηματοοικονομικής Εταιρείας”, η οποία διοργανώθηκε από το ΔΝΤ και ολοκληρώθηκε το τέλος του 2006, υποβλήθηκαν οι τελικοί “Δείκτες Χρηματοοικονομικής Ευρωστίας” και τα τελικά μετα-δεδομένα για το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου προς τον πιο πάνω οργανισμό. Τα τελικά στοιχεία για κάθε χώρα, που έλαβε μέρος στην πιο πάνω άσκηση, δημοσιεύθηκαν στην ιστοσελίδα του ΔΝΤ στις αρχές του 2007.

Το Νοέμβριο του 2006, η Εθνική Επιτροπή Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κρίσεων, υπό την προεδρία του Υπουργείου Οικονομικών, μετεξελίχθηκε σε Εθνική Επιτροπή Διασφάλισης Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας και Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κρίσεων, υπό την προεδρία της ΚΤΚ, με διευρυμένους όρους εντολής, στην οποία θα συζητούνται, εφεξής, σε εθνικό επίπεδο, θέματα που άπτονται της διασφάλισης της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, περιλαμβανομένων και θεμάτων που αφορούν τη διαχείριση τόσο εθνικών όσο και διασυνοριακών χρηματοοικονομικών κρίσεων (στο ίδιο, σ.7).

2.14 Εποπτεία χρηματοοικονομικού τομέα

«Αναφορικά με την αξιολόγηση του χρηματοοικονομικού τομέα της Κύπρου από διεθνείς οργανισμούς, το τελικό κείμενο της έκθεσης αξιολόγησης του εποπτικού/ρυθμιστικού πλαισίου του ευρύτερου χρηματοοικονομικού μας τομέα, με ιδιαίτερη έμφαση στη συμμόρφωση με τις διεθνώς αποδεκτές αρχές εποπτείας/ρυθμίσεις του χρηματοοικονομικού τομέα, από το ΔΝΤ, στα πλαίσια του προγράμματος αξιολόγησης “Offshore Financial Center (OFC) Assessment Program”, δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2006. Τα τελικά συμπεράσματα αναφορικά με το εποπτικό/ρυθμιστικό πλαίσιο του πιστωτικού (εμπορικού) τομέα της Κύπρου, του οποίου την εποπτική ευθύνη φέρει η ΚΤΚ, κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικά και αποδεικνύουν ότι το εποπτικό/ρυθμιστικό πλαίσιο που εφαρμόζει η ΚΤΚ έχει φθάσει σε πολύ υψηλά επίπεδα συμμόρφωσης με τις διεθνώς αποδεκτές αρχές εποπτείας/ρύθμισης του τραπεζικού τομέα (Basel Core Principles for Effective Banking Supervision).»(στο ίδιο, σ.7)

2.15 Καταπολέμηση μαύρου χρήματος

Το τελικό κείμενο της έκθεσης αξιολόγησης των μέτρων καταπολέμησης του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που έχουν ληφθεί στην Κύπρο, από την Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ε.Ε. υιοθετήθηκε το Φεβρουάριο του 2006. Η έκθεση περιέχει σημαντικά θετικά σχόλια και αναφορές για την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί από την ΚΤΚ για την παρεμπόδιση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο τραπεζικό τομέα (στο ίδιο,σ.7).

2.16 Συνεργασία εποπτικών αρχών με το εξωτερικό

Κατά τη διάρκεια του 2006, η ΚΤΚ επιδίωξε ενεργά τη διαπραγμάτευση και υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας με αντίστοιχες εποπτικές αρχές του εξωτερικού. Συγκεκριμένα, ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση και υπογράφηκαν νέα Μνημόνια Συνεργασίας με τρεις εποπτικές/ρυθμιστικές αρχές άλλων χωρών, ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό των Μνημονίων Συνεργασίας που έχουν υπογραφεί σε δεκαοχτώ. Έχει, επίσης, αρχίσει η διαδικασία διαπραγμάτευσης με άλλες εποπτικές/ρυθμιστικές αρχές του εξωτερικού (στο ίδιο, σ.7).

2.17 Πληρωμές και Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

Η ΚΤΚ αποδίδει μεγάλη σημασία στην εύρυθμη λειτουργία των συστημάτων πληρωμών και στη στενή συνεργασία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, για έγκαιρη ανταπόκριση στις απαιτήσεις των εξελίξεων. Η ανταλλαγή πληροφοριών και ο συντονισμός των ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων διεξάγεται αποτελεσματικότητα στα πλαίσια διαφόρων επιτροπών, των οποίων προεδρεύει η ΚΤΚ, όπως η Συμβουλευτική Επιτροπή Πληρωμών και η Επιτροπή του Κυπριακού Γραφείου Συμψηφισμού.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και με βάση απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, η ΚΤΚ, όπως όλες οι κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος, υποστηρίζει και καθοδηγεί τις προσπάθειες για εγκαθίδρυση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (γνωστού ως SEPA – Single Euro Payment Area). Ο ενιαίος χώρος πληρωμών υπολογίζεται ότι θα επιτρέψει στην Ε.Ε. να πραγματοποιήσει οικονομίες από 50 έως 100 δισεκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Σύμφωνα με τα καθορισμένα χρονοδιαγράμματα, η πλήρης εφαρμογή του SEPA τοποθετείται μέχρι το τέλος του 2010, ενώ από την 1η Ιανουαρίου, 2008, οι τράπεζες της ζώνης του ευρώ θα πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρουν στους πελάτες τους τα πρώτα συμβατά με το SEPA προϊόντα που αφορούν εμβάσματα, άμεσες χρεώσεις και κάρτες πληρωμών.

Σύμφωνα με τον εθνικό προγραμματισμό για υιοθέτηση του ευρώ ως της νομισματικής μας μονάδας το 2008, έχουν αρχίσει οι προετοιμασίες για τη σύνδεση της ΚΤΚ και του τραπεζικού συστήματος της Κύπρου με τη δεύτερη γενιά του TARGET (γνωστού ως TARGET2) του ΕΣΚΤ. Η Κύπρος ανήκει στην πρώτη ομάδα χωρών που πρέπει να ολοκληρώσουν τις προετοιμασίες για σύνδεση με την κοινή πλατφόρμα του TARGET2 πριν τις 19 Νοεμβρίου, 2007. Στο μεταξύ, από τις 4 Δεκεμβρίου, 2006, η ΚΤΚ, καθώς και 15 εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν στην Κύπρο, συμμετέχουν στο υφιστάμενο

σύστημα TERGET και μπορούν να διακανονίζουν πληρωμές σε ευρώ σε πραγματικό χρόνο μέσω της πλατφόρμας της Κεντρικής Τράπεζας της Γερμανίας RTGSplus. Η λύση αυτή θα χρησιμοποιηθεί και ως η βασική σύνδεση με το TARGET2 δεν θα είναι έτοιμο κατά την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ(στο ίδιο,σ.8).

2.18 Αντιμετώπιση ακάλυπτων επιταγών

Στα πλαίσια των συνεχιζόμενων προσπαθειών για αντιμετώπιση του προβλήματος των ακάλυπτων επιταγών, ο ορισμός της επιστροφής επιταγής λόγω ανεπαρκούς αντικρίσματος επεκτάθηκε για να καλύψει και τις περιπτώσεις ανεπαρκών υπολοίπων σε λογαριασμούς που παγοποιήθηκαν συνεπεία της καταχώρησης του κατόχου τους στο Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών για εκδότες ακάλυπτων επιταγών (στο ίδιο, σ.8).

2.19 Προετοιμασία Εκθέσεων Νομισματικής Πολιτικής

Στον τομέα της οικονομικής έρευνας, το 2006 ετοιμάστηκαν τέσσερις εκτεταμένες και άλλες τόσες συνοπτικές Εκθέσεις Νομισματικής Πολιτικής για τις οκτώ συνεδρίες της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής. Για ακόμη μια χρονιά, το αρμόδιο Τμήμα της ΚΤΚ προέβη στο συντονισμό των παρουσιάσεων που γίνονται για τρέχοντα οικονομικά θέματα στα κλιμάκια διεθνών οργανισμών που επισκέπτονται στην Κύπρο, όπως είναι το ΔΝΤ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ΕΚΤ, οι οίκοι αξιολόγησης Standard & Poor's, Moody's και Fitch (στο ίδιο, σ.8).

2.20 Ερευνητικά Προγράμματα

Το ανασκοπούμενο έτος συνεχίστηκε για τρίτη φορά η συλλογή και ανάλυση των δεδομένων για τα περιουσιακά στοιχεία, τα δάνεια και τις πηγές εισοδήματος των νοικοκυριών της Κύπρου, γνωστή ως Cyprus Survey of Consumer Finances. Η έρευνα αυτή εγκαινιάστηκε το 1997 σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου και διεξάγεται κάθε τρία χρόνια. Μέχρι τώρα έχουν γίνει τρεις τέτοιες έρευνες και αφορούν τα έτη 1999, 2002 και 2005. Επιπλέον, συνεχίστηκαν και άλλα ερευνητικά προγράμματα, όπως το οικονομετρικό μοντέλο της κυπριακής οικονομίας και το μοντέλο FEER (Fundamental Equilibrium Exchange Rate Model) για τη συναλλαγματική ισοτιμία ισορροπίας της κυπριακής λίρας (στο ίδιο,σ.9).

2.21 Στατιστικές υποχρεώσεις της ΚΤΚ ενόψει του ευρώ

Ενόψει της στοχευόμενης υιοθέτησης του ευρώ από την Κύπρο την 1η Ιανουαρίου, 2008, οι στατιστικές υποχρεώσεις της ΚΤΚ, οι οποίες είχαν ήδη αυξηθεί από το 2005 με την ένταξη της κυπριακής λίρας στο ΜΣΙ ΙΙ, εντάθηκαν ακόμη περισσότερο κατά το υπό επισκόπηση έτος. Πέραν της σημασίας των αξιόπιστων στατιστικών πληροφοριών για σκοπούς διαμόρφωσης οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, ορισμένα στατιστικά στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν και για την αξιολόγηση της ετοιμότητας της Κύπρου να υιοθετήσει το ευρώ.

Κατά τη διάρκεια του 2006, η πιο σημαντική εξέλιξη στον τομέα της νομισματικής χρηματοπιστωτικής στατιστικής ήταν η έναρξη υποβολής συνολικών στοιχείων ισολογισμού στην ΕΚΤ με βάση τη νέα μηνιαία λογιστική κατάσταση των ΝΧΙ. Η πρώτη αποστολή, που έγινε το Δεκέμβριο, αφορούσε στοιχεία για ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των ΣΠΙ και των πρώην διεθνών τραπεζικών μονάδων με μήνες αναφοράς τον Οκτώβριο και Νοέμβριο, 2006, και, σύμφωνα με την προκαταρκτική έκθεση της ΕΚΤ, ήταν απόλυτα επιτυχής. Η τακτική υποβολή στοιχείων θα συνεχισθεί σε μηνιαία βάση, τη 17η εργάσιμη μέρα κάθε μήνα, παρέχοντας στοιχεία για τον προηγούμενο μήνα, ενώ, από την ένταξη στη ζώνη του ευρώ, τα εν λόγω στοιχεία θα υποβάλλονται τη 15η εργάσιμη μέρα κάθε μήνα.

Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι, εκτός από τις στατιστικές απαιτήσεις της ΕΚΤ, τα από τις στατιστικές απαιτήσεις της ΕΚΤ, τα στοιχεία που συλλέγονται μέσω της μηνιαίας λογιστικής κατάστασης, ικανοποιούν τις πληροφοριακές ανάγκες της ΚΤΚ για τη διεκπεραίωση των εποπτικών, νομισματικών και άλλων αρμοδιοτήτων της.

Κατά το υπό αναφοράν έτος, ολοκληρώθηκε το προσχέδιο της Οδηγίας σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία των επιτοκίων που εφαρμόζουν τα ΝΧΙ σε καταθέσεις και δάνεια. Κύριος σκοπός της εν λόγω Οδηγίας είναι η παροχή τόσο στην ΚΤΚ όσο και στην ΕΚΤ μιας ολοκληρωμένης, λεπτομερούς και εναρμονισμένης εικόνας του ύφους και των μεταβολών των επιτοκίων, στοιχείων απαραίτητων, μεταξύ άλλων, για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής και τη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Παράλληλα, συνεχίστηκε η εργασία για τον καταρτισμό ενός ολοκληρωμένου συστήματος Τριμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΚΤ, οι οποίες προνοούν τον καταρτισμό στοιχείων για υπόλοιπα και συναλλαγές σε όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα και για όλους τους τομείς της οικονομίας (στο ίδιο, σ.9).

2.22 Ισοζύγιο πληρωμών από οργανισμούς και επιχειρήσεις

Άλλη σημαντική εξέλιξη στον τομέα της Στατιστικής, το χρόνο που πέρασε, ήταν η τελική διαμόρφωση του νέου συστήματος απευθείας παροχής στατιστικών στοιχείων του ισοζυγίου πληρωμών από επιχειρήσεις και οργανισμούς. Το νέο αυτό σύστημα, το οποίο βασίζεται στη διεξαγωγή τεσσάρων ερευνών, αποσκοπεί στην κατάρτιση των στοιχείων του λογαριασμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών, του συναφούς εισοδήματος και της διεθνούς επενδυτικής θέσης της Κύπρου, βάσει των προτύπων που έχουν καθορίσει το ΔΝΤ, η ΕΚΤ και η Ευρωστάτ (στο ίδιο, σ.10).

2.23 Τρόποι οικονομικής βιωσιμότητας του τραπεζικού συστήματος

Η ολοκλήρωση της εξαγοράς μιας τράπεζας ή της συγχώνευσης μεταξύ τραπεζών δεν είναι εύκολο εγχείρημα, ούτε μπορεί να προεξασφαλισθεί ότι το νέο σχήμα θα είναι πιο επικερδές από το προηγούμενο και βιώσιμο. Ιδιαίτερα στη χώρα μας, όπου το τραπεζικό σύστημα αποτελεί τον κύριο αιμοδότη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, οποιεσδήποτε κινήσεις θα πρέπει να γίνονται με προσοχή, διασφαλίζοντας την οικονομική βιωσιμότητα του νέου σχήματος, την ικανοποιητική του κερδοφορία, τη διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής βάσης, την επαρκή εξυπηρέτηση των πελατών και τα συνακόλουθα οφέλη προς τους μετόχους.

Για τους πιο πάνω λόγους, οι οποιεσδήποτε εξαγορές ή συγχωνεύσεις τραπεζών θα πρέπει να τυγχάνουν της εκ των προτέρων έγκρισης της αρμόδιας τραπεζικής εποπτικής αρχής ή αρχών καθώς και της αρμόδιας επιτροπής για θέματα προστασίας του ανταγωνισμού.

Οπωσδήποτε, οι εξελίξεις είναι συνεχείς και απαιτούνται προσεκτικές και καλά μελετημένες κινήσεις από όλους τους εμπλεκόμενους (στο ίδιο,σ.12).

2.24 Η εξέλιξη στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της ελευθεροποίησης του χρηματοοικονομικού συστήματος, καθώς και της τάσης για επέκταση των τραπεζών εκτός εθνικών συνόρων, ιδιαίτερα στην Ε.Ε., ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου επηρεάζεται αναπόδραστα από τις εξελίξεις που συντελούνται στο ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον. Η υψηλή κερδοφορία, η ισχυρή κεφαλαιακή βάση και η ικανοποιητική ρευστότητα των κυπριακών τραπεζών αποτελούν βασικούς λόγους προσέλκυσης ενδιαφέροντος από ξένες

τράπεζες είτε για συγχωνεύσεις και εξαγορές, είτε για τη σύναψη στρατηγικών συμμαχιών.(στο ίδιο, σ.12)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

3.1 Ιστορική αναδρομή

«Το νόμισμα της Κύπρου ήταν η Κυπριακή λίρα (CY 1=10 cents). Μέχρι την διάλυση της περιοχής της στερλίνας το 1972, η Κυπριακή λίρα ήταν σε ισοτιμία με την στερλίνα. Μεταξύ του 1972 και του 1992 η αξία της Κυπριακής λίρας καθορίστηκε βάσει μιας σταθερής σχέσης με ένα σταθμισμένο στο εμπόριο καλάθι νομισμάτων των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων του νησιού. Τον Ιούνιο του 1992 η αξία της Κυπριακής λίρας συνδέθηκε με την ECU, απεικονίζοντας την αυξανόμενη ευρωπαϊκή εστίαση της οικονομικής πολιτικής. Την 1η Ιανουαρίου του 2008, η Κύπρος υιοθετεί επιτυχώς το ευρώ για νόμισμά της.» (ΚΤΚ, 2007,σ.20)

3.2 Νομισματική Πολιτική

Η ακαμψία των επιτοκίων είχε αναγκάσει την κεντρική τράπεζα να προσφύγει σε άλλα μέσα επηρεασμού των νομισματικών και των πιστωτικών συνθηκών που ήταν είτε λιγότερο αποτελεσματικά είτε μπορούσαν να προκαλέσουν ανεπιθύμητες παρενέργειες. Από αυτή την άποψη, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες για να προσαρμοστούν στις πολύ υψηλότερες απαιτήσεις ρευστότητας σε σύγκριση με εκείνες που εφαρμόζονται στα αναπτυγμένα οικονομικά συστήματα καθώς επίσης και στους ποσοτικούς πιστωτικούς περιορισμούς. Μέχρι το τέλος του 1995, οι τράπεζες έπρεπε για να διατηρήσουν μια αναλογία ρευστότητας (που ορίζεται ως η αναλογία των καθορισμένου ρευστοποιημένου ενεργητικού προς τις καταθέσεις τοπικού νομίσματος) σε επίπεδα που θεωρήθηκαν ικανοποιητικά για να καλύψουν όλες τις εποπτικές ανάγκες. Μέρος αυτής της ρευστότητας διατηρήθηκαν υπό μορφή υποχρεωτικών καταθέσεων στην κεντρική τράπεζα της Κύπρου. Η ελάχιστη αναλογία ρευστότητας κατά τη διάρκεια του 1995 υπολόγισε κατά μέσο όρο στο 27%.

Από την αρχή του 1996, η ΚΤΚ στις προσπάθειές της να φιλελευθεροποιήσει το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου εισήγαγε ένα νέο πλαίσιο νομισματικής πολιτικής. Κατά συνέπεια η ελάχιστη αναλογία ρευστότητας, καταργήθηκε. Μια ελάχιστη απαίτηση αποθεματικού 7% εισήχθη, η οποία είναι τώρα ο μόνος λειτουργικός λογαριασμός των τραπεζών με την ΚΤΚ. Μια αναλογία ίση με το 20% των μέσων εβδομαδιαίων καταθέσεων

κατά τη διάρκεια του 1995 ήταν “παγωμένη” από την 1η Ιανουαρίου του 1996. Το παγωμένο απόθεμα των γραμματίων του δημοσίου (που αποτελούν μέρος της ρευστότητας της τράπεζας) θα καταργηθεί σταδιακά, εντός μιας περιόδου 5-7 ετών.

Παράλληλα, οι λειτουργίες της ελεύθερης αγοράς (συναλλαγές επαναγοράς/αντίστροφης επαναγοράς) έχουν αντικαταστήσει την αναλογία ρευστότητας ως το κύριο όργανο της νομισματικής διαχείρισης. Οι λειτουργίες της τόνωσης και της απορρόφησης ρευστότητας διενεργούνται μέσω των δημοπρασιών στους κυβερνητικούς οικονομικούς τίτλους στο πλαίσιο των συμφωνιών επαναγοράς μεταξύ της ΚΤΚ και των συμμετεχόντων στην χρηματοαγορά (τράπεζες).

Μία βραχυπρόθεσμη δυνατότητα της ΚΤΚ (τύπου Lombard – επιτόκιο με το οποίο βαρύνεται ένα τραπεζικό δάνειο με ενέχυρο χρεόγραφο) εισήχθη επίσης, το επιτόκιο της οποίας προορίζεται να παρέχει το ανώτερο όριο των επιτοκίων χρηματοαγοράς. Μια αλλαγή στο επιτόκιο αυτής της δυνατότητας θα χρησιμοποιηθεί για να επισημάνει μια αλλαγή στη θέση της νομισματικής πολιτικής.

Η ΚΤΚ της Κύπρου προγραμματίζει επίσης να ακολουθήσει τη φιλελευθεροποίηση των επιτοκίων και των κινήσεων κεφαλαίου μέσω της υποβολής της σχετικής νομοθεσίας στη Βουλή για έγκριση στο εγγύς μέλλον. (στο ίδιο, σ.22)

3.3 Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία του ΔΝΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2006 η διεθνής οικονομία παρουσίασε μεγέθυνση περίπου της τάξης του 5,0%. Οι κινητήριες δυνάμεις ήταν η οικονομία των ΗΠΑ, παρά την επιβράδυνσή της το δεύτερο ήμισυ του έτους, η ευρωπαϊκή και η ιαπωνική οικονομία. Οι πληθωριστικές πιέσεις που προέρχονταν, κυρίως, από τις αγορές πετρελαίου ώθησαν τις πλείστες κεντρικές τράπεζες να παραμείνουν σε επιφυλακτική, με την τάση της νομισματικής τους πολιτικής να είναι περιοριστική. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ προέβη σε τρεις αυξήσεις στα βασικά της επιτόκια κατά τους πρώτους έξι μήνες του έτους, φτάνοντας μέχρι το 5,25%. Από τον Ιούνιο μέχρι το τέλος του έτους διατήρησε τα επιτόκιά της αμετάβλητα. Η ΕΚΤ προέβη σε πέντε αυξήσεις κατά τη διάρκεια του χρόνου και η Τράπεζα της Αγγλίας σε δύο αυξήσεις. Τα βασικά επιτόκια των προαναφερομένων νομισματικών αρχών βρίσκονταν στο 3,50% και 5,00%, αντίστοιχα στο τέλος του 2006. Η Τράπεζα της Ιαπωνίας το Μάρτιο, 2006, κατάργησε την υπερβολικά χαλαρή νομισματική της πολιτική και προέβη σε μια αύξηση

στο βασικό της επιτόκιο, το οποίο μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου, 2006, βρισκόταν στο 0,25%.(ΚΤΚ, 2006, σ.10)

3.4 Εγχώριες Νομισματικές Εξελίξεις

Όσον αφορά τις εγχώριες νομισματικές εξελίξεις, το 2006 συνεχίστηκαν οι έντονες εισροές συναλλάγματος που χρηματοδοτούσαν, κυρίως, τα δάνεια σε ξένο νόμισμα. Οι πληθωριστικές πιέσεις αποδείχτηκαν περιορισμένης ισχύος και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής της ΚΤΚ προέβη σε μια μόνο αύξηση του βασικού της επιτοκίου κατά 25 μονάδες βάσης το Σεπτέμβριο, καθορίζοντας το βασικό επιτόκιο στο 4,0%. Ταυτόχρονα, για σκοπούς εναρμόνισης των κυπριακών επιτοκίων με τα αντίστοιχα της ΕΚΤ, η εν λόγω Επιτροπή καθόρισε το επιτόκιο της κύριας αναχρηματοδότησης ως το βασικό επιτόκιο, σε αντικατάσταση του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης (Lombard) που χρησιμοποιείτο μέχρι τότε. Στη συνεδρία του Σεπτεμβρίου, το επιτόκιο της κύριας αναχρηματοδότησης εξισώθηκε με αυτό της οριακής χρηματοδότησης και αυξήθηκε από το 3,25% στο 4,50%. Αναμένεται ότι η ασυμμετρία που προκλήθηκε μεταξύ των τριών βασικών επιτοκίων θα διορθωθεί με ανάλογες αποφάσεις της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής στο μέλλον. Όσον αφορά τη χρηματαγορά, η τραπεζική ρευστότητα εξακολούθησε να είναι πλεοναστική και η ΚΤΚ συνέχισε τις παρεμβάσεις της μέσω δημοπρασιών αποδοχής καταθέσεων. Ο κυριότερος λόγος για την πλεονάζουσα ρευστότητα ήταν οι αυξημένες εισροές συναλλάγματος. Εξαιτίας των συνθηκών ρευστότητας η περαιτέρω μείωση του συντελεστή ελάχιστων αποθεματικών αναστάλθηκε, με αποτέλεσμα αυτός να παραμένει στο 5,00% μέχρι το τέλος του 2006(στο ίδιο, σ.11).

3.5 Νομισματική ένταξη στο ευρώ

Σχετικά με την προετοιμασία για την υιοθέτηση του ευρώ, η κυπριακή οικονομία έχει επιτύχει υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης με τη ζώνη του ευρώ. Οι πολύ καλές επιδόσεις της Κύπρου σε σχέση με τα κριτήρια σύγκλισης καταδεικνύουν ότι η κυπριακή οικονομία όχι μόνο ικανοποιεί τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ, αλλά και διαθέτει τα εχέγγυα για ακόμα πιο καλές προοπτικές εντός της ζώνης του ευρώ, αξιοποιώντας τις προσφερόμενες ευκαιρίες και αποκομίζοντας τα οφέλη του ενιαίου νομίσματος. Όμως, οι προαναφερθείσες επιδόσεις δεν πρέπει να οδηγήσουν σε εφησυχασμό. Απαιτείται διαρκής επαγρύπνηση στο μέτωπο των κριτηρίων σύγκλισης, ιδιαίτερα για τη συνεχή ικανοποίηση

του κριτηρίου της σταθερότητας των τιμών. Απαιτείται, επίσης επαγρύπνηση στα δημόσια οικονομικά και συνέχιση της προσπάθειας εξυγίανσής τους με διαρθρωτικά και όχι πρόσκαιρα μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, ιδιαίτερα ενόψει των κινδύνων που συνεπάγεται η γήρανση του πληθυσμού με τις συνεπαγόμενες αρνητικές επιπτώσεις στα συστήματα υγείας και συντάξεων. Είναι, συνεπώς, αδήριτη η ανάγκη της επίσπευσης της υλοποίησης των μέτρων του Εθνικού Προγράμματος Δράσης για τη Στρατηγική της Λισαβόνας, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την περαιτέρω διαφοροποίηση της δομής της οικονομίας προς δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας, την προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας και την ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού.

Η ΚΤΚ δεσμεύεται να συνεχίσει την αρμονική συνεργασία της με τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς και να παραμείνει πιστά προσηλωμένη στη στόχευση της επίτευξης ομαλής υιοθέτησης του ευρώ. Ευρισκόμενοι στην τελική ευθεία της προετοιμασίας για την υιοθέτηση του ευρώ, επισημαίνω, ακόμα, την ανάγκη για περαιτέρω εντατικοποίηση των προσπαθειών, τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού τομέα, ιδιαίτερα στον τομέα της προετοιμασίας και της ενημέρωσης του κοινού. Η ΚΤΚ έχει επιτελέσει σημαντικό προπαρασκευαστικό έργο στους τομείς της αρμοδιότητάς της και, καθώς πλησιάζει η ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, εντατικοποιεί τις προσπάθειές της για να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη μετάβαση στο νέο νόμισμα (στο ίδιο,σ.12).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

4.1 Αρχή του επιτοκίου

«Το μέγιστο επιτόκιο στις προεξοφλήσεις και τα δάνεια που επονομάζονται σε λίρες της Κύπρου καθορίζεται από το νόμο κατά 9% το χρόνο από το 1944, ενώ εκείνα που επονομάζονται σε ξένα νομίσματα δεν υπόκεινται σε αυτόν τον περιορισμό και έχουν επιτόκια στα ποσοστά παρόμοια με εκείνα που επικρατούν στις διεθνείς χρηματαγορές. (ΚΤΚ, 2007, σ.39).

4.2 Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Πολιτική στα επιτόκια

Το 2006 η ΕΝΠ προέβη σε μια αύξηση του επιτοκίου οριακής χρηματοδότησης από το 4,25% στο 4,50% το Σεπτέμβριο. Επιπλέον, αποφάσισε όπως το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων να αυξηθεί από το 2,25% στο 2,50%. Ταυτόχρονα, η ΕΝΠ, για σκοπούς σταδιακής εναρμόνισης με τα ισχύοντα στη ζώνη του ευρώ, αποφάσισε να αυξήσει το επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης (main refinancing operations - repo rate), το οποίο αποτελεί τη βάση τιμολόγησης δανείων σε ευρώ, από το 3,25% στο 4,50%, εξισώνοντας το με αυτό της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης (Lombard). Το εν λόγω επιτόκιο αποτελεί πλέον τη βάση για τιμολόγηση των δανείων των πιστωτικών ιδρυμάτων και σε λίρες Κύπρου, σε αντικατάσταση του επιτοκίου Lombard που χρησιμοποιείτο μέχρι την 1^η Σεπτεμβρίου. Η προσωρινή ασυμμετρία που δημιουργήθηκε μεταξύ των τριών βασικών επιτοκίων της ΚΤΚ ώστε να διευκολυνθεί η εναρμόνιση της βάσης τιμολόγησης των δανείων σε κυπριακή λίρα με τη βάση τιμολόγησης των δανείων σε ευρώ, θα αποκατασταθεί σε εύθετο χρόνο με τις ανάλογες επιτοκιακές αποφάσεις της ΕΝΠ.

Το μέσο επιτόκιο καταθέσεων μιας νύχτας στη εγχώρια διατραπεζική αγορά παρέμεινε ουσιαστικά σταθερό γύρω στο 2,50% κατά το πρώτο ήμισυ του 2006. Το εν λόγω διατραπεζικό επιτόκιο ακολουθώντας, εν μέρει, την άνοδο του επιτοκίου στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης, ανέβηκε στο 3,37% το Δεκέμβριο. Αντικατοπτρίζοντας την πορεία των βασικών επιτοκίων, τα καταθετικά και δανειστικά επιτόκια των εγχώριων τραπεζών δεν παρουσίασαν ιδιαίτερη μεταβολή μέχρι τον Αύγουστο. Το Σεπτέμβριο κατέγραψαν άνοδο και παρέμειναν σταθερά μέχρι το τέλος του χρόνου. Σημειώνεται ότι οι

δανειζόμενοι επηρεάστηκαν με 25 μονάδες βάσεις (μ.β.) αύξησης, μετά και την άνοδο του επιτοκίου αναφοράς στο 4,50% την 1^η Σεπτεμβρίου, 2006 (στο ίδιο, σ.39,40,41).

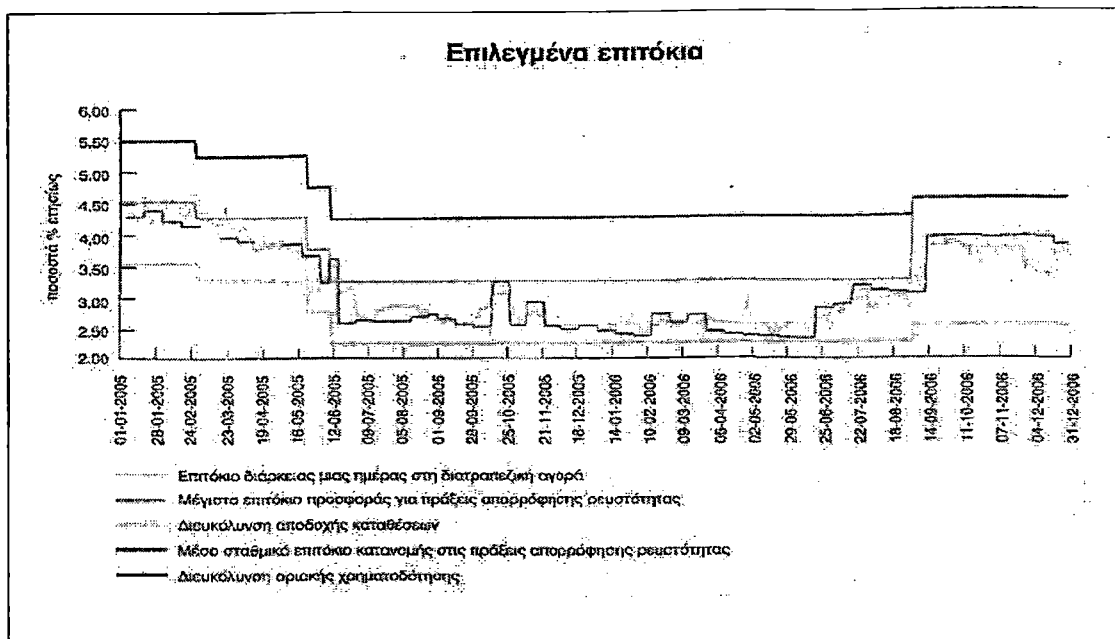
Τραπεζικά επιτόκια

ποσοστά %, ετησίως

	Δανειαστικά επιτόκια					Καταθετικά επιτόκια		
	Επιχειρησιακά πρωτογενή για εντός ορίων	Επιχειρησιακά δάνεια με εξασφάλιση	Προσθετικά δάνεια με εξασφάλιση	Στεγαστικά με αυθαίρετη ζώνη	Ποσοτήτες ζώνης	Τυχοδόμητοι λογαριασμοί	Καταθέσεις με παραδεκτότητα 3 μήνες - πάνω από €5.000	Καταθέσεις παραδεκτές ενός χρόνου - πάνω από €5.000
2005 Ιανουάριος	7,92	7,92	8,55	7,30	11,50	0,66	4,47	4,32
Φεβρουάριος	7,90	7,91	8,60	7,30	11,67	0,67	4,39	4,36
Μάρτιος	7,61	7,63	8,38	6,76	11,83	0,65	4,37	4,38
Απρίλιος	7,61	7,63	8,38	6,76	11,75	0,64	4,30	4,38
Μάιος	7,18	7,20	7,97	6,33	11,83	0,55	4,04	4,07
Ιούνιος	6,69	6,70	7,58	5,76	12,00	0,39	3,47	3,88
Ιούλιος	6,69	6,70	7,47	5,76	12,00	0,42	3,47	3,85
Αύγουστος	6,70	6,69	7,49	5,74	12,00	0,45	3,47	3,82
Σεπτέμβριος	6,69	6,69	7,49	5,74	12,00	0,46	3,47	3,79
Οκτώβριος	6,69	6,68	7,29	5,74	12,00	0,47	3,47	3,75
Νοέμβριος	6,69	6,68	7,29	5,72	12,00	0,46	3,48	3,72
Δεκέμβριος	6,69	6,68	7,28	5,71	12,00	0,45	3,47	3,68
2006 Ιανουάριος	6,67	6,67	7,28	5,71	12,00	0,46	3,48	3,63
Φεβρουάριος	6,65	6,65	7,27	5,71	12,00	0,45	3,48	3,59
Μάρτιος	6,64	6,65	7,27	5,69	12,00	0,47	3,48	3,57
Απρίλιος	6,64	6,64	7,28	5,69	12,00	0,48	3,48	3,55
Μάιος	6,64	6,63	7,28	5,68	12,00	0,47	3,48	3,52
Ιούνιος	6,65	6,62	7,28	5,68	12,00	0,43	3,48	3,43
Ιούλιος	6,65	6,62	7,28	5,68	12,00	0,46	3,47	3,42
Αύγουστος	6,64	6,62	7,29	5,68	12,00	0,46	3,47	3,42
Σεπτέμβριος	6,88	6,81	7,51	5,84	12,17	0,55	3,64	3,58
Οκτώβριος	6,89	6,81	7,50	5,84	12,17	0,51	3,65	3,58
Νοέμβριος	6,88	6,81	7,48	5,84	12,17	0,50	3,65	3,58
Δεκέμβριος	6,88	6,80	7,48	5,84	12,17	0,51	3,65	3,58

Σημείωση: Τα επιτόκια αναφέρονται στα ισχύοντα τέλος του μήνα και αντιπροσωπεύουν το μέσο όρο των αντίστοιχων επιτοκίων για κάθε κατηγορία όπως έχει αποδειχθεί από τις τρεις μεγαλύτερες τραπεζές.

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

4.3 Εναρμόνιση της λίρας με το ευρώ και ο ρόλος των επιτοκίων

Κίνηση ματ στις τράπεζες, στο παρά πέντε πριν την εισαγωγή του στο ευρώ, έκανε ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Αθανάσιος Ορφανίδης δίνοντας στήριξη σε χιλιάδες δανειολήπτες. Εναρμόνισε το επιτόκιο της λίρας με το ευρώ, μειώνοντας το επιτόκιο repo rate κατά 0,50% στο 4% και καθόρισε με βάση τη νομοθεσία, πριν την ένταξη στην ΟΝΕ, ότι το βασικό επιτόκιο των τραπεζών για τα εν λόγω δάνεια είναι το ελάχιστο επιτόκιο προφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης (repo) της Κεντρικής Τράπεζας. Επίσης κατά τη μετατροπή των δανείων σε ευρώ σύμφωνα με τους περί Υιοθέτησης της Ευρώ Νόμους του 2007 θα εφαρμόζεται ως βασικό το αντίστοιχο επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τα υφιστάμενα δάνεια. Δέκα ημέρες πριν την αυτόματη επιτοκιακή εναρμόνιση, ο διοικητής αποφάσισε να βάλει φρένο στις ορέξεις των τραπεζών.

Στις 14 Δεκεμβρίου με εγκύκλιο είχε προτρέψει τις τράπεζες ότι στα υφιστάμενα συμβόλαια των δανείων και κατά τη μετατροπή τους σε ευρώ πρέπει να χρησιμοποιούν το βασικό επιτόκιο της ΕΚΤ. Η τραπεζική πολιτική μέχρι τώρα ήταν να καθορίζει η κάθε τράπεζα το δικό της επιτόκιο το οποίο ήταν ευθυγραμμισμένο με το repo της Κεντρικής. Ο διοικητής απέδωσε την κίνηση της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από τη μια στην εναρμόνιση από την άλλη ότι υπήρχαν ερωτήματα και ανησυχίες για το πως ακριβώς θα καθορίζονταν τα επιτόκια σε υφιστάμενα δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο σε κυπριακές λίρες. Η εισαγωγή του ευρώ πρέπει να γίνει με τον πιο ομαλό τρόπο, η συνέχεια των

συμβολαίων όταν έχουμε μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ είναι εξαιρετικής σημασίας και αυτή η συνέχεια διασφαλίζεται από τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς.

Αναφερόμενος στη ρύθμιση των επιτοκίων από τον ανταγωνισμό ο κ. Ορφανίδης επεσήμανε ότι στα νέα δάνεια που θα γίνονται από την 1^η Ιανουαρίου σε ευρώ αυτό που θα επικρατεί για τους όρους δανεισμού θα είναι το έντονο κλίμα ανταγωνισμού. Μετά την απόφαση της Κεντρικής Έφορος Συνεργατικών, θα εκδώσει οδηγία προς τα Συνεργατικά η οποία θα ταυτίζεται με τις θέσεις της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής. Η απόφαση για τα επιτόκια έβαλε φρένο στα τυχόν σενάρια που εξέταζαν οι τράπεζες για τα δάνεια σε λίρες και τη μετατροπή τους σε ευρώ.

Τα τραπεζικά επιτελεία επιχειρηματολογούν ότι τα επιτόκια τα καθορίζει ο ανταγωνισμός και εξετάζουν την επόμενη μέρα. Μετά την απόφαση της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής υπάρχει έντονος προβληματισμός και αρκετά τραπεζικά στελέχη επικεντρώνεται στην πορεία των μεγεθών και των τραπεζικών αποτελεσμάτων από μια τέτοια κίνηση. Οι τράπεζες έχουν καταρτίσει τους προϋπολογισμούς το 2008 με άξονα ότι το νέο βασικό επιτόκιο, θα ήταν το Euribor και όχι το repo rate της ΕΚΤ. Οι τράπεζες υποστηρίζουν πως θα χρησιμοποιούσαν το Euribor για υφιστάμενα δάνεια, γιατί αυτό αποτυπώνει καλύτερα το αυξημένο κόστος δανεισμού που έχουν οι ίδιες μετά την κρίση.

Το Euribor είναι το διατραπεζικό επιτόκιο, δηλαδή αυτό με το οποίο δανείζονται οι τράπεζες από άλλες τράπεζες. Για το θέμα της πιστωτικής κρίσης ο κ. Ορφανίδης ανέφερε ότι υπάρχει αισιοδοξία και όταν τελειώσει ο χρόνος θα δούμε κάποια ομαλοποίηση. Είμαστε αρκετά σίγουροι, τόνισε ο διοικητής, ότι δεν έχουμε άμεση επιρροή των προβλημάτων που βλέπουμε στην αμερικανική αγορά στις τράπεζες της Κύπρου. Οι κεντρικές τράπεζες διεθνώς έχουν προσθέσει σημαντική ρευστότητα στο σύστημα και έχουν δώσει ευκαιρίες σε τράπεζες να πάρουν δάνεια τα οποία καλύπτουν το χρόνο μέχρι τον Ιανουάριο.

Η πρόσφατη κίνηση της ΚΤΚ να μειώσει τον ελάχιστο δείκτη ρευστών διαθεσίμων σε ευρώ από 25% σε 20%, καθώς και να περιορίσει το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό στοιχείων ενεργητικού άμεσης ρευστότητας από 75% σε 70% επί των συνολικών καταθέσεων των τραπεζών στην Κύπρο σε ξένα νομίσματα ωφέλησε για δύο κυρίως λόγους:

Πρώτον, γιατί προσέδωσε επιπλέον ρευστότητα (π.χ. γύρω στα 600εκατ. Ευρώ στην Marfin Popular Bank) στις τράπεζες, σε μια περίοδο όπου ο ρυθμός αύξησης των

χορηγήσεων είναι αρκετά υψηλότερος από τον ρυθμό αύξησης των καταθέσεων, χωρίς τον συνυπολογισμό του international banking (6,3% έναντι 4,2% κατά το πρώτο τετράμηνο).

Οι κυπριακές λοιπόν τράπεζες μπορεί να έχουν σαφώς ελκυστικούς δείκτες χορηγήσεων προς καταθέσεις, ωστόσο οι αυξημένοι – ακόμη και μετά την πρόσφατη αλλαγή – περιορισμοί που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα περιορίζουν σημαντικά αυτό το πλεονέκτημα.

Και δεύτερον, η αυξημένη ρευστότητα προσφέρει τη δυνατότητα για καλύτερη εκμετάλλευση των συγκεκριμένων κεφαλαίων, καθώς αντί απόδοσης 2% - 2,5% που σήμερα επιτυγχάνεται όταν τα ποσά αυτά κατατίθενται στο εξωτερικό, θα μπορεί να υπάρχει πολλαπλάσια απόδοση όταν τα κεφάλαια χρησιμοποιούνται ως δάνεια για παράδειγμα στη λιανική τράπεζα. (Εφημερίδα Φιλελεύθερος, 22 Δεκεμβρίου 2007, σ. 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

5.1 Η πορεία και η εξέλιξη του ΑΕΠ

«Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις κατά το 2006, εκτιμάται ότι ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης ήταν 3,8% σε σύγκριση με 3,9% τον προηγούμενο χρόνο. Αναλυτικά, η εσωτερική ζήτηση αυξήθηκε κατά 5,4% σε σύγκριση με 4,1% το 2005, κυρίως λόγω της ανόδου του ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, ενώ η εξωτερική ζήτηση αυξήθηκε κατά 4,0% σε σύγκριση με άνοδο 4,7% το 2005. Η επιβράδυνση αυτή της εξωτερικής ζήτησης οφείλεται στην υποτονική πορεία των επανεξαγωγών σε συνάρτηση με τη συνέχιση της αυξητικής πορείας των εισαγωγών. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε οριακά γύρω στο 6,0% του ΑΕΠ κατά το 2006, από 5,8% του ΑΕΠ το 2005, εν μέρει λόγω των αυξημένων εισαγωγών πετρελαιοειδών. Ο πληθωρισμός ανήλθε στο 2,5% το 2006 σε σύγκριση με 2,6% το 2005. Η οριακή επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών οφείλεται εν μέρει στον έντονο ανταγωνισμό στο λιανικό εμπόριο. Στην αγορά εργασίας, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι μειώθηκαν στο 3,4% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού το 2006 σε σύγκριση με 3,7% το 2005.

Το 2007 προβλέπεται να είχαμε και πάλι αύξηση του ΑΕΠ στα ίδια περίπου επίπεδα, ενώ ο πληθωρισμός να μειώθηκε σημαντικά σε σχέση με το 2006, λόγω της μείωσης των φόρων κατανάλωσης των αυτοκινήτων, νοουμένου ότι δεν διαφοροποιήθηκε ουσιαστικά η τιμή του πετρελαίου από τα επίπεδα που επικρατούσαν στο τέλος του 2006. Σε ό,τι αφορά έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, αυτό μειώθηκε ως ποσοστό του ΑΕΠ σε σχέση με το έλλειμμα που καταγράφηκε το 2006.»(ΚΤΚ, 2006, σ.18).

5.2 Πιο αναλυτικά το ΑΕΠ το 2006

Με βάση προκαταρκτικά στοιχεία και εκτιμήσεις της ΣΥΚ, το 2006 η οικονομική δραστηριότητα στην Κύπρο κυμάνθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα, με το ΑΕΠ να σημειώνει αύξηση σε πραγματικούς όρους. Σημειώνεται ότι οι υψηλοί ρυθμοί και των δύο ετών καταγράφηκαν παρά τις περαιτέρω σημαντικές αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου στις διεθνείς αγορές.

Η εγχώρια ζήτηση επιταχύνθηκε εξαιτίας, κυρίως, της αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης και των ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου. Σε σχέση με την εξωτερική ζήτηση, οι εξαγωγές παρουσίασαν επιβράδυνση, αντικατοπτρίζοντας κυρίως την υποτονικότητα των επανεξαγωγών, ενώ οι εισαγωγές σε πραγματικούς όρους επιταχύνθηκαν.

Από την πλευρά της παραγωγής, ο τομέας των υπηρεσιών σημείωσε βελτίωση, λόγω της θετικής πορείας του τομέα χονδρικού και λιανικού εμπορίου, των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών οργανισμών και του τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων. Η επίδοση των δευτερογενών τομέων ήταν θετική, ως αποτέλεσμα της επιτάχυνσης που παρατηρήθηκε στους τομείς του ηλεκτρισμού, της μικρής ανόδου στη μεταποίηση αλλά και λόγω της συνεχιζόμενης ανόδου στον τομέα των κατασκευών.

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, ο πληθωρισμός, υπολογιζόμενος με βάση τον Εθνικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ανήλθε στο 2,5% σε σύγκριση με 2,6% το 2005, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της μικρής επιβράδυνσης των τιμών των πετρελαιοειδών αλλά και των υπηρεσιών. Σημειώνεται, επίσης, η συνεχιζόμενη κατασταλτική επίδραση των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων (εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών), που συνδέεται με την ενδιάμεση της κυπριακής λίρας κατά το 2006 και τον εντονότερο ανταγωνισμό στο διεθνές εμπόριο, αλλά και στο εγχώριο και λιανικό εμπόριο.

Ο πληθωρισμός με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή ανήλθε το 2006 στο 2,2%, δηλαδή, 0,7 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχτ, το οποίο διαμορφώθηκε στο 2,9%. Οι διαφορές μεταξύ του Εναρμονισμένου και του Εθνικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για την περίπτωση της Κύπρου επεξηγούνται στο σχετικό πλαίσιο που ακολουθεί.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων, ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, μειώθηκε στο 3,4% από το 3,7% το 2005, παρά τη συνεχιζόμενη αύξηση των ξένων εργατών στην Κύπρο, η οποία, όμως επιβραδύνεται (στο ίδιο, σ.18-20).

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά οικονομική δραστηριότητα

€ εκατ.

Οικονομική Δραστηριότητα	Σε σταθερές τιμές (2000)			
	2003	2004	2005	2006 (προβ.)
Πρωτογενής τομέας	212,5	203,8	208,7	211,3
Γεωργία, θήρα και δασοκομία	185,3	171,0	177,0	179,9
Αλιεία	9,5	13,0	11,6	10,6
Ορυχεία και λίθομεία	17,7	19,8	20,1	20,8
Δευτερογενής τομέας	1.115,3	1.149,4	1.176,8	1.208,5
Μεταποίηση	544,3	549,6	547,8	549,2
Ηλεκτρισμός, ατμόθραυστο και νερό	142,3	147,9	153,0	158,9
Κατασκευές	428,7	451,9	476,0	500,4
Τριτογενής τομέας	4.450,1	4.664,6	4.864,9	5.065,6
Χονδρικό για λιανικό εμπόριο	748,9	825,4	853,2	904,7
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	455,0	446,0	450,4	458,1
Μεταφορές, αεροπλανοφόροι και επικοινωνίες	527,6	597,5	640,7	658,3
Ευδιάθετοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί	376,0	389,6	425,4	463,0
Διαχείριση ασύμμετρης περιουσίας, εμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες	1.002,4	1.038,0	1.075,0	1.116,0
Δημόσια διοίκηση και άμυνα	548,4	556,9	579,2	596,3
Εκπαίδευση	312,3	315,9	328,7	399,5
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	205,3	208,2	214,6	221,0
Άλλες κοινωνικές, κοινοτικές και προσωπικές υπηρεσίες	230,1	235,9	241,2	247,2
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	44,0	51,3	56,5	61,5
Σύνολο Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας	5.777,8	6.017,9	6.250,4	6.485,4
Συν. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και εισοδηματικοί δασμοί	468,0	488,9	509,0	530,1
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	6.245,8	6.506,8	6.759,4	7.015,4

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

5.3 Παραγωγή

Οι δευτερογενείς τομείς της οικονομίας παρουσίασαν εν γένει επιτάχυνση, όπως για παράδειγμα εκείνοι της μεταποίησης και του ηλεκτρισμού. Η προστιθέμενη αξία στη μεταποίηση ανήλθε, σε πραγματικούς όρους, κατά 0,3% το 2006 σε σύγκριση με μείωση 0,3% τον προηγούμενο χρόνο, ενώ ο τομέας του ηλεκτρισμού σημείωσε άνοδο κατά 3,9%,

έναντι ανόδου 3,4% το 2005. Παράλληλα, σημαντική άνοδος σημειώθηκε στις κατασκευές, της τάξης του 5,1% σε πραγματικούς όρους σε σύγκριση με άνοδο 5,3% το 2005, γεγονός που υποδεικνύει ότι η ανάπτυξη στον τομέα αυτό εξακολουθεί να παραμένει έντονη, αν και επιβραδυνόμενη. Η πορεία του δείκτη εμβαδού αδειών οικοδομής και οι πωλήσεις τσιμέντου στην εγχώρια αγορά επιβεβαιώνουν, επίσης, αυτή την επιβράδυνση σε πιο έντονο βαθμό (στο ίδιο, σ.18).

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κατηγορία δαπανών				
£ εκατ.				
Κατηγορία Δαπανών	Σε σταθερές τιμές (2000)			
	2003	2004	2005	2006 (προβ.)
Ιδιωτική κατανάλωση	4.030,8	4.284,3	4.486,6	4.739,0
Δημόσια κατανάλωση	1.164,0	1.099,6	1.136,7	1.163,7
Ακαθάριστες κεφαλαιουχικές επενδύσεις	1.095,2	1.315,5	1.281,7	1.438,5
Αξιοποίηση αποθεμάτων	-11,9	98,0	31,3	98,9
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	1.107,1	1.217,5	1.250,4	1.339,9
Εγχώρια ζήτηση	6.290,0	6.699,4	6.905,0	7.341,2
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.211,8	3.375,6	3.533,2	3.674,8
Μείον: Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.256,0	3.568,3	3.678,8	4.000,4
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	6.245,8	6.506,8	6.759,4	7.015,4
Συν: Καθαρές εισροές εισοδήματος από ξένες χώρες	-138,7	-261,8	-222,5	-115,5
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές αγοράς	6.107,2	6.245,0	6.536,9	6.899,9

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Οι τομείς των υπηρεσιών παρουσίασαν συνολικά επιτάχυνση κατά το 2006. Συγκεκριμένα, ο τομέας του χονδρικού και λιανικού εμπορίου κατέγραψε αύξηση κατά 6,0% σε σύγκριση με αύξηση κατά 3,4% τον προηγούμενο χρόνο, αντισταθμίζοντας, κυρίως, την επιτάχυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Παράλληλα, ο τομέας των ξενοδοχείων και εστιατορίων σημείωσε άνοδο της τάξης του 1,7% κατά το 2006 σε σύγκριση με άνοδο 1,0% τον προηγούμενο χρόνο. Τόσο η εγχώρια ζήτηση όσο και η εξωτερική, όπως αυτή

αντανακλάται στην αύξηση των δαπανών των τουριστών κατά το 2006, επηρέασαν τις εξελίξεις τον τομέα αυτό. Ο τομέας των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών παρουσίασε μεγάλη άνοδο της τάξης του 8,9%, αντικατοπτρίζοντας εν μέρει την έντονη δραστηριότητα στον τραπεζικό τομέα. Επίσης, ο ρυθμός ανάπτυξης του τομέα της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωσης και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξακολούθησε να παραμένει σε σχετικά υψηλά επίπεδα, παρά την επιβράδυνση που άρχισε να παρατηρείται στον τομέα των κατασκευών (στο ίδιο, σ.18).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

6.1 Ιστορική αναδρομή

«Το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο και υπό μια ευρύτερη έννοια το οικονομικό σύστημα μπορεί να ειπωθεί ότι έχει αρχίσει 132 έτη πριν όταν ιδρύθηκε η πρώτη εμπορική τράπεζα. Το πρώτο υποκατάστημα ιδρύθηκε το 1864 από την Ottoman Bank και ο πρώτος γηγενής χρηματοδοτικός οργανισμός ήταν το ταμειευτήριο της Λευκωσίας, ο πρόδρομος της Τράπεζας της Κύπρου, που ιδρύθηκε το 1899. Η εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος της Κύπρου κατά τη διάρκεια των ετών έχει παρουσιάσει ιστορική, επιχειρησιακή και επιστημονική πρόοδο.

Για ιστορικούς λόγους, το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο διαμορφώνεται σύμφωνα με το βρετανικό σύστημα. Η τράπεζα της Κύπρου, που αναγνωρίστηκε με βρετανικό νόμο ως μία ανώνυμη εταιρία από το 1912, ανέλαβε τις λειτουργίες της ορκωτής τράπεζας στην Κύπρο το 1982. Στο ίδιο έτος, η Popular Bank, που αναβαθμίστηκε σε ένα πλήρες τραπεζικό ίδρυμα προς το τέλος της δεκαετίας του '60, ανέλαβε τις λειτουργίες της τράπεζας Grindlays. Πιο πρόσφατα, στις αρχές του 1996 η ελληνική τράπεζα, που ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70, ανέλαβε τις λειτουργίες της Barclays Bank στην Κύπρο.

Οι ξένες τράπεζες περιλαμβάνουν δύο ελληνικές τράπεζες, στην Εθνική τράπεζας της Ελλάδος, η οποία μπήκε στην αγορά της Κύπρου πριν από το 1960 και την Εμπορική τράπεζας της Ελλάδος που άρχισε τις εργασίες της στην αρχή της δεκαετίας του '90. Η Αραβική τράπεζα μπήκε στην αγορά της Κύπρου στα μέσα της δεκαετίας του 80, ενώ προς το τέλος της δεκαετίας του '80 η Lombard Nat West ιδρύθηκε, το προϊόν μιας συνεργασίας της Lombard Finance House, η οποία λειτουργούσε ήδη στην αγορά της Κύπρου, και της National Westminster Bank.

Η ριζική αναδιάρθρωση και ο μετασχηματισμός της οικονομίας του νησιού από την ανεξαρτησία της το 1960 έχουν συνοδευτεί από μια αξιοπρόσεκτη και γρήγορη αλλαγή στη δομή του οικονομικού συστήματος. Το τραπεζικό σύστημα είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένο και προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που φροντίζουν για τις διαφοροποιημένες ανάγκες και της τοπικής επιχειρησιακής κοινότητας και των ιδιωτών καθώς επίσης και του αλλοδαπού τομέα στο νησί.

Οι εμπορικές τράπεζες είναι οι σημαντικότεροι χρηματοδοτικοί οργανισμοί της χώρας. Επιπλέον, διάφορα ειδικευμένα ιδρύματα παρέχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως τα μακροπρόθεσμα στεγαστικά δάνεια και η χρηματοδότηση ανάπτυξης, ενώ ένα μεγάλο δίκτυο των συνεταιριστικών και πιστωτικών εταιριών παρέχουν πιστωτικές ευκολίες, κυρίως στους ιδιώτες και τον γεωργικό τομέα.

Μια σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη της Κύπρου ως περιφερειακό επιχειρησιακό κέντρο δόθηκε μετά από τα γεγονότα του 1974 με την καθιέρωση ενός σημαντικού αριθμού παράκτιων τραπεζικών μονάδων (OBU), οι οποίες ανέρχονται τώρα στις 25 μονάδες. Οι παράκτιες τράπεζες πραγματοποιούν συναλλαγές τις τραπεζικές επιχειρήσεις με τους μη κατοίκους, με τις λειτουργίες τους να εποπτεύονται από την κεντρική τράπεζα.»(ΚΤΚ, 2006,σ.22).

6.2 Εμπορικές τράπεζες

Το εμπορικό τραπεζικό σύστημα, που χρονολογείται από το τέλος του προηγούμενου αιώνα, χορηγεί περίπου το 65% των κονδυλίων δανείου που ρέουν στον ιδιωτικό τομέα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν επτά εμπορικές τράπεζες που αναπτύσσουν δραστηριότητες στην Κύπρο, τρεις τοπικές και τέσσερις ξένες που λειτουργούν ως υποκαταστήματα ή θυγατρικές εταιρίες ξένων τραπεζών. Οι εμπορικές τράπεζες παρέχουν όλες τις συνηθισμένες τραπεζικές ευκολίες.

Η τράπεζα της Κύπρου είναι το μεγαλύτερο ίδρυμα για τις επιχειρησιακές συναλλαγές που διεκπεραιώνονται τοπικά - εν πλήρη κυριότητα από Κυπρίου, έχει ένα μερίδιο περίπου 45% των συνολικών καταθέσεων και των δανείων των εμπορικών τραπεζών.

Με τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση της Κυπριακής οικονομίας από το 1960, το εμπορικό τραπεζικό σύστημα άρχισε μια πορεία γρήγορης προόδου και σημαντικής διαφοροποίησης. Αυτή τη στιγμή, οι τραπεζικές υπηρεσίες χρησιμοποιούνται εκτενώς από όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού, και στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές, και η εξάρτηση από τις τράπεζες αποτελούν ένα αναπόσπαστο μέρος του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος. Κατά συνέπεια, σήμερα υπάρχουν σχεδόν 500 υποκαταστήματα εμπορικών τραπεζών στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου υπό κυβερνητικό έλεγχο, έναντι λιγότερο από 40 υποκαταστημάτων στο σύνολο του νησιού στις αρχές της δεκαετίας του '60.

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τις εμπορικές τράπεζες περιλαμβάνουν κυρίως τις τοπικές καταθέσεις νομίσματος, τα δάνεια και τις αναλήψεις μεγαλύτερες από τις καταθέσεις, την χρηματοδότηση του τοπικού και εξωτερικού εμπορίου, τους εξωτερικούς λογαριασμούς, τα εμβάσματα και το συνάλλαγμα, την χρηματοδότηση για την αγορά σπιτιών, τις εγγυήσεις όλων των τύπων (προσφορά, απόδοση κ.λ.π.), τις οικονομικές συμβουλές, τις ηλεκτρονικές τραπεζικές εργασίες, την επεξεργασία δεδομένων, και τις υπηρεσίες θεματοφυλακίου.

Οι τοπικές εμπορικές τράπεζες διατηρούν επίσης ένα ισχυρό παγκόσμιο δίκτυο από σχέσεις ανταποκριτών που περιλαμβάνει τις μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες. Κατά συνέπεια, έχουν εύκολη πρόσβαση στο παγκόσμιο τραπεζικό δίκτυο, ένας παράγοντας που επιτρέπει σε αυτές να παρέχουν μια αποδοτική υπηρεσία στις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές. Διάφορες τράπεζες στην Κύπρο συνδέονται επίσης με το SWIFT, η κοινωνία των παγκόσμιων διατραπεζικών οικονομικών τηλεπικοινωνιών, ο σκοπός του οποίου είναι η αυτοματοποιημένη μετάδοση των εμπορικών και οικονομικών μηνυμάτων μεταξύ των τραπεζών μελών του (στο ίδιο, σ.24).

6.3 Ειδικευμένες τράπεζες και ιδρύματα

Εκτός από τις εμπορικές τράπεζες, η Κύπρος έχει ένα δίκτυο άλλων χρηματοδοτικών οργανισμών, στις ακόλουθες επιχειρησιακές γραμμές:

- * οι δραστηριότητες των συνεταιριστικών πιστωτικών κοινωνιών, οι όποιοι δέχονται τις καταθέσεις και επεκτείνουν τα δάνεια στα μέλη τους. Αυτές οι κοινωνίες, που είναι αυτήν την περίοδο έξω από το επίσημο τραπεζικό σύστημα, ελέγχουν περίπου το ένα τρίτο των συνολικών τοπικών καταθέσεων. Η συνεταιριστική κεντρική τράπεζα ενεργεί ως ο τραπεζίτης τους,
- * μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση κατοικίας και άλλης ανάπτυξης ιδιοκτησίας παρέχεται από την εταιρία στεγαστικής χρηματοδότησης και την Τράπεζα υποθηκών της Κύπρου
- * χρηματοδότηση αγορών μίσθωσης για τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα, τα οχήματα και τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά παρέχονται από διάφορες επιχειρήσεις χρηματοδότησης.
- * έως μακροπρόθεσμη της Κύπρου, το οποίο είναι βασικά κρατικό ίδρυμα.(στο ίδιο, σελ. 25).

6.4 Χερσαίες και παράκτιες τράπεζες

Οι τράπεζες που εγκρίνονται για να ασκήσουν τραπεζικές επιχειρήσεις στην Κύπρο είναι εξουσιοδοτημένες στις χερσαίες τράπεζες και τις παράκτιες τραπεζικές μονάδες (OBU). Μέχρι την ημερομηνία αυτή της έκθεσης υπήρχαν 13 χερσαίες τράπεζες (συμπεριλαμβανομένης ενός διορισμένου χρηματοδοτικού οργανισμού) και 26 OBU που αναφέρονται στην ΚΤΚ (στο ίδιο, σ.27).

6.4.1 Χερσαίες τράπεζες

Οι χερσαίες τράπεζες μπορούν να διαιρεθούν σε δύο ομάδες - τράπεζες κατάθεσης χρημάτων (εμπορικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της συνεταιριστικής κεντρικής τράπεζας) και άλλοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί (ειδικευμένες τράπεζες και διορισμένοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί (DFI) (στο ίδιο, σ.28).

6.4.2 Τράπεζες καταθέσεις χρημάτων

Υπάρχουν εννέα τράπεζες κατάθεσης χρημάτων που υποβάλλουν έκθεση στην ΚΤΚ μέχρι την ημερομηνία αυτή της αναφοράς που λειτουργούν μέσω 516 υποκαταστημάτων και γραφείων σε όλη την Κύπρο. Συμμετέχουν συνήθως στη χρηματοδότηση του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, την βιομηχανία, τις κατασκευές, τον τουρισμό και άλλες δραστηριότητες. Το επίπεδο αυτών των υπηρεσιών συγκρίνεται καλά με αυτό των αναπτυγμένων χωρών της Ευρώπης και της Αμερικής. Τρεις από τις εμπορικές Τράπεζες είναι στην πραγματικότητα υποκαταστήματα ξένων τραπεζών.

Ο βασικός ρόλος των τραπεζών κατάθεσης χρημάτων είναι να παρασχεθεί η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση για το κεφάλαιο κίνησης ή τις εποχιακές απαιτήσεις. Αυτό, θεωρητικά, είναι αποδοτέο κατ' απαίτηση ή κατά τη διάρκεια μιας μικρής χρονικής περιόδου αλλά στην πράξη οι οφειλέτες μπορούν να απολαύσουν τις ευκολίες τους σε μια ανακυκλωμένη βάση. Εκτός από και παρά την προτίμησή τους για τα βραχυπρόθεσμα δάνεια οι τράπεζες κατάθεσης χρημάτων παρέχουν χρηματοδότηση για τις απαιτήσεις δαπανών κεφαλαίου. Αυτό το είδος χρηματοδότησης είναι πάλι συνήθως αποδοτέο κατ' απαίτηση, θεωρητικά, αλλά γίνεται συχνότερα μακροπρόθεσμο στην πράξη. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση από τις ντόπιες τράπεζες χρημάτων είναι αρκετά σημαντική και αυξάνει σε σημασία.

Αν και η ακεραιότητα και οι δυνατότητες του οφειλέτη και η αξία της συναλλαγής που χρηματοδοτείται είναι ύψιστης σημασίας, εντούτοις, η διαθεσιμότητα των αποδεκτών πιστοποιητικών καταθέσεως είναι σχεδόν πάντα μια προϋπόθεση για το δανεισμό από τις τράπεζες. Κατά συνέπεια, οι ευκολίες ανοικτών εντολών χορηγούνται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις. Οι υποθήκες στην ακίνητη περιουσία αποτελούν τον πιο κοινό τύπο πιστοποιητικών καταθέσεως με τις προσωπικές και εταιρικές εγγυήσεις δεύτερες σε σημασία.

Οι τράπεζες κατάθεσης χρημάτων είναι εξουσιοδοτημένοι έμποροι βάσει της αρχής του ελέγχου συναλλαγής, που σημαίνει ότι μπορούν να ασχοληθούν με την επιχείρηση συναλλάγματος. Η αγορά και η πώληση ξένου συναλλάγματος, η χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου του νησιού και η έκδοση των επιστολών πίστωσης ή και εγγυήσεων είναι μια ουσιαστική πηγή εισοδήματος για τις τράπεζες κατάθεσης χρημάτων (στο ίδιο, σ.29).

6.4.3 Παράκτιες τραπεζικές μονάδες

«Η χορήγηση αδειών στις παράκτιες επιχειρήσεις βάσει της αρχής ελέγχου συναλλαγής άρχισε το 1975 και σε περισσότερες από 18.000 επιχειρήσεις έχει μέχρι σήμερα χορηγηθεί άδεια βάσει της αρχής ελέγχου συναλλαγής. Εντούτοις, η ιδέα των παράκτιων τραπεζών δεν ωρίμασε έως το 1981 όταν το Υπουργείο Οικονομικών, κατόπιν διαβουλεύσεων με την ΚΤΚ εξέδωσε τις πρώτες πολιτικές οδηγίες της για την καθιέρωση των παράκτιων τραπεζικών μονάδων (OBU) στην Κύπρο.

Η πρώτη παράκτια άδεια τραπεζικής επιχείρησης χορηγήθηκε το 1982 και σε είκοσι έξι OBU και εννέα αντιπροσωπευτικά γραφεία έχει μέχρι σήμερα χορηγηθεί άδεια. Δύο από τα OBU ενσωματώθηκαν στην Κύπρο και άλλα είναι υποκαταστήματα των υπερπόντιων επιχειρήσεων.

Οι OBU αναμένεται να θέσουν ως αρχικό στόχο τους την γέννηση νέων τραπεζικών επιχειρήσεων. Όπως δηλώνεται στις άδειές τους, οι OBU της Κύπρου πρέπει να λειτουργήσουν πλήρως σε παράκτια βάση και οι συναλλαγές τους πρέπει να είναι με τους μη ντόπιους κατοίκους και να επονομάζονται σε νομίσματα εκτός από τη λίρα της Κύπρου. Οι OBU μπορούν, εντούτοις, να ασχοληθούν με τους ντόπιους κατοίκους σε περιπτώσεις που διευκρινίζονται π.χ. μπορούν να χορηγήσουν δάνεια και εγγυήσεις σε ξένα νομίσματα με την προϋπόθεση ότι η άδεια ελέγχου συναλλαγής χορηγείται στους οφειλέτες για ένα καθορισμένο δάνειο.» (στο ίδιο, σ.30).

6.5 Άλλοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί

Μέχρι την ημερομηνία της αναφοράς αυτής υπήρχαν τρεις άλλοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί και ένας διορισμένος χρηματοδοτικός οργανισμός που υποβάλλουν έκθεση στην ΚΤΚ. Αυτοί είναι η τράπεζα υποθηκών της Κύπρου ΕΠΕ, η οποία είναι εν πλήρη κυριότητα υποκατάστημα της τράπεζας της Κύπρου ΕΠΕ, η Cyprus Development Bank Ltd, η εταιρία χρηματοδότησης κατοικίας και η Yialousa Saving Bank Ltd.

Η Αναπτυξιακή Κυπριακή Τράπεζα κατέχεται μέχρι το 93,6% από την κυβέρνηση. Ενσωματώθηκε το 1963 με σκοπό την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Η Αναπτυξιακή Κυπριακή Τράπεζα παρέχει τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια κυρίως για τα βιομηχανικά και τουριστικά προγράμματα. Προετοιμάζει τις μελέτες σκοπιμότητας και εξουσιοδοτείται για να αποκτά τα ίδια κεφάλαια και να ενεργεί ως επιχειρηματικός σύμβουλος.

Η εταιρία χρηματοδότησης κατοικίας ιδρύθηκε το 1980 και κατέχεται πλήρως από την κυβέρνηση. Η κύρια λειτουργία της είναι να δεχτεί τις καταθέσεις και να παράσχει τα μακροπρόθεσμα δάνεια σε επιτόκια συνήθως κάτω από τα ποσοστά δανειοδότησης της αγοράς για λόγους στέγασης κυρίως στα πρόσωπα που ανήκουν στις χαμηλές ή μέσες εισοδηματικές ομάδες (στο ίδιο, σ.32).

6.6 Άλλες οικονομικές επιχειρήσεις

Άλλες από τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς που αναφέρονται ανωτέρω υπάρχουν διάφορες οικονομικές εταιρίες που ειδικεύονται στην χρηματοδότηση της αγοράς αγαθών κατά την οποία η αποπληρωμή γίνεται σε προσυμφωνημένο αριθμό δόσεων, κυρίως για τα αυτοκίνητα και άλλα οχήματα, μηχανήματα και τον βιομηχανικό εξοπλισμό (στο ίδιο, σ.33).

6.7 Κρατική έναντι ιδιωτικής ιδιοκτησίας

Όπως είναι εμφανές από την ανωτέρω ανάλυση οι τράπεζες κατέχονται, με εξαίρεση τα δύο ειδικευμένα ιδρύματα, από ιδιώτες και η έμφαση συνεχίζει να είναι υπέρ της ιδιωτικής σε αντιδιαστολή με την κρατική ιδιοκτησία (στο ίδιο, σ.34).

6.8 Ο ρόλος των ξένων τραπεζών στην εγχώρια αγορά

Τα υποκαταστήματα των τριών ξένων τραπεζών που αναπτύσσουν δραστηριότητες στην Κύπρο (Barclays, Arab Bank και Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.) προσφέρουν τις

ίδιες υπηρεσίες με τις τοπικά ιδρυθείσες τράπεζες. Η παρουσία τους συμβάλλει πάρα πολύ στο υψηλό επίπεδο υπηρεσιών καθώς φέρνουν φυσικά μαζί τους τη διεθνή πείρα τους.» (ΚΤΚ, 2007,σ.25)

6.9 Οι κυπριακές τράπεζες σήμερα

Οι κυπριακές τράπεζες κλείνουν μία σημαντική πορεία στην ιστορία τους. Γιατί πέρασαν από και περνούν μέσα από μια περίοδο τεράστιας τραπεζικής αβεβαιότητας και υψηλού κινδύνου, χωρίς να έχουν οι ίδιες οποιοσδήποτε σοβαρές ανησυχίες. Τη σημερινή θέση των κυπριακών τραπεζών ζηλεύουν πολλές τράπεζες σε ολόκληρο τον κόσμο, ιδιαίτερα μερικές από τις μεγάλες τράπεζες των αναπτυγμένων οικονομιών. Ο λόγος είναι απλός: Οι κυπριακές τράπεζες λειτουργούν με τις παραδοσιακές «συντηρητικές» τραπεζικές εργασίες, βασιζόμενες σε χορηγίες, αποταμιεύσεις, τραπεζικές πληρωμές και μεταφορές πληρωμών και πιστώσεων, σε μια μικρή και ευέλικτη αγορά (την κυπριακή), σε μία μεσαίου μεγέθους αγορά κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (την ελλαδική), με αναπτυσσόμενη παρουσία σε νέες υποσχόμενες και με προοπτική αγορές (Ρωσία και νοτιοανατολική Ευρώπη) και με γραφεία αντιπροσωπείας σε σημαντικά κέντρα, όπως το Λονδίνο, η Νέα Υόρκη, η Μελβούρνη κ.λ.π.)

Η θέση αυτή των κυπριακών τραπεζών και ιδιαίτερα των μεγάλων, αποτελεί πρόκληση διπλής μορφής: Πρόκληση για τις ίδιες αλλά και πρόκληση των ιδίων για άλλες τράπεζες.

Η δική τους πρόκληση, με την οποία σαφώς είναι αντιμέτωπες από αρκετό καιρό, αφορά την δική τους ανάπτυξη σε μια αναπτυσσόμενη τραπεζικά περιοχή. Με εξαιρετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (σε πολλές περιπτώσεις και απόλυτα πλεονεκτήματα), τα οποία σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούν με άκρως επωφελή τρόπο σε μερικές όμως περιπτώσεις με καθυστέρηση, πιθανόν βραδύτητα και ίσως συντηρητισμό, έχουν μπει στο παιχνίδι της περιφερειακής ανάπτυξης με παρουσία σε σημαντικές χώρες, όπως είναι η Ρωσία, η Ρουμανία, η Σερβία και άλλες. Τα πλεονεκτήματα αυτά σήμερα έχουν ενισχυθεί ακόμα περισσότερο ιδιαίτερα δε μετά από τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί σε αρκετές διεθνείς τράπεζες, λόγω του προβλήματος δανειοδότησης της αγοράς ακινήτων στις Ηνωμένες Πολιτείες και τη διάθεση των παραγώγων της αγοράς αυτής στις διεθνείς αγορές με τη συμμετοχή αρκετών μεγάλων τραπεζικών οργανισμών. Η διοχέτευση της προσοχής των τραπεζών αυτών προς την κατεύθυνση της ανάκαμψης από την κρίση, σε συνάρτησή με τη διάβρωση της δικής τους φερεγγυότητας και την αύξηση του

συνεπαγόμενου κινδύνου, μικρές διεθνείς τράπεζες, όπως είναι οι κυπριακές και οι ελλαδικές τράπεζες, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία και δυναμική στη διεθνή αγορά. Η δυναμική αυτή ενισχύεται από τη συγκριτικά υψηλή τους απόδοση και κερδοφορία για το 2007 (σχετική αναφορά γίνεται από το περιοδικό *The Economist*, 7-14 Δεκεμβρίου 2007) και την ήδη επιτυχή τους παρουσία στις νέες αναπτυσσόμενες αγορές της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, όμως, οι κυπριακές τράπεζες αποτελούν οι ίδιες πρόκληση εξαγοράς τους από μεγάλες διεθνείς τράπεζες. Ιδιαίτερα μέσα στο πλαίσιο των συνθηκών που δημιουργήθηκε, με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αρκετές από αυτές, οι εξαγορές μικρότερων τραπεζών που ευρίσκονται σε τροχιά ανάπτυξης και υψηλής κερδοφορίας αποτελούν πιθανό ελκυστικό στόχο. Τα κύρια θεμελιώδη χαρακτηριστικά των κυπριακών τραπεζών (υψηλή ανάπτυξη κερδοφορίας, υψηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων, ισχυρή ρευστότητα) αποτελούν χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τη χρονική αυτή περίοδο οι μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί (ο τραπεζικός οργανισμός HSBC στην έκθεσή του «*The Year Ahead 2008: Europe*» αναφέρεται ειδικά στην Τράπεζα Κύπρου, την οποία χαρακτηρίζει ως μια από τις πλέον ελκυστικές επενδυτικές ευκαιρίες λόγω των χαρακτηριστικών της αυτών). Φυσικά, η εξαγορά των κυπριακών δεν αποτελεί εύκολη λεία (παράδειγμα η επανειλημμένες αποτυχημένες πρόσφατες προσπάθειες εξαγοράς της Τράπεζας Κύπρου), η συμμετοχή όμως μεγάλων τραπεζικών ή άλλων θεσμικών επενδυτών στο μετοχικό τους κεφάλαιο αποτελεί πρόκληση και ευκαιρία ενίσχυσης της απόδοσης των κεφαλαίων που διαθέτουν. Ένα τέτοιο σενάριο, θα ενισχύσει σημαντικά τη χρηματιστηριακή του αξία με σοβαρές προοπτικές άντλησης επιπρόσθετων επενδυτικών κεφαλαίων τα οποία μπορούν να ενισχύσουν και να επιταχύνουν την ανάπτυξη και επέκτασή τους στις νέες αγορές.

Το 2007 υπήρξε έτος δυναμικής ανάπτυξης των κυπριακών τραπεζών, παρά την αβεβαιότητα και την αποσταθεροποίηση και σύγχυση που επήλθε στην αγορά, ιδιαίτερα κατά το πρώτο μισό του χρόνου, λόγω κυρίως της πρότασης εξαγοράς της Τράπεζας Κύπρου από την *Marfin Λαϊκή*. Η ηρεμία όμως που ακολούθησε κατά το δεύτερο εξάμηνο, έδωσε την ευκαιρία επικέντρωσης στις αναπτυξιακές προοπτικές οι οποίες φαίνεται, τουλάχιστον με τα υπάρχοντα μέχρι στιγμής αποτελέσματα, να αποφέρουν σημαντικά οφέλη τόσο βραχυπρόθεσμα (υψηλή τρέχουσα κερδοφορία και απόδοση) όσο και μακροπρόθεσμα (οργανική ανάπτυξη και ενίσχυση μέσω εξαγορών σε αναπτυσσόμενες και υποσχόμενες αγορές). Το 2008 και τα επόμενα χρόνια, αναμένεται να αποφέρουν

υψηλότερα οφέλη και σαφώς ακόμα καλύτερα αποτελέσματα. (Εφημερίδα Φιλελεύθερος, 22 Δεκεμβρίου 2007, σ.30)

6.10 Ασφάλειες

Η ασφαλιστική βιομηχανία στην Κύπρο είναι καλά αναπτυγμένη, με όλους τους τύπους κινδύνου που είναι αποδεκτός μέσω των πρακτόρων και των μεσιτών. Περίπου εβδομήντα ασφαλιστικές εταιρίες, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών γενικών και θυγατρικών ασφαλιστικών μονάδων, αναπτύσσουν δραστηριότητες στην Κύπρο. Πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν γνωστούς πολυεθνικούς ασφαλιστές.

Οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι αντασφαλίζονται συνήθως στο εξωτερικό, αλλά ένα ορισμένο ποσό αντασφαλίζεται επίσης τοπικά. Οι ασφαλιστικές εταιρίες υπόκεινται στους νόμους των ασφαλιστικών εταιριών, οι οποίοι θέτουν το επίπεδο των καταθέσεων που κατέχονται από την κεντρική τράπεζα, το ποσοστό του ακαθάριστου εισοδήματος που επενδύεται στις εγκεκριμένες επενδύσεις και που περιβάλλεται στο όνομα ενός επιτρόπου, και τα ελάχιστα περιθώρια της φερεγγυότητας (ΚΤΚ, 2007, σ.26).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

7.1 Γενικά

«Το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) δραστηριοποιήθηκε για πρώτη φορά ως νομική οντότητα με τη μορφή δημόσιας επιχείρησης στις 29 Μαρτίου του 1996, δυνάμει των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων και Κανονισμών, οι οποίοι ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων το 1993 και 1995, αντίστοιχα.

Το ΧΑΚ είναι ένα ρυθμιζόμενο χρηματιστήριο, στο οποίο πραγματοποιούνται συναλλαγές για εταιρικές αλλά και δημόσιες αξίες, όπως μετοχές, ομόλογα και ΔΑΜ. Κύριοι συμμετέχοντες είναι τα Μέλη του Χρηματιστηρίου (χρηματιστηριακά γραφεία), εισηγμένοι εκδότες και επενδυτές.

Σήμερα οι δύο βασικότεροι τίτλοι του ΧΑΚ (Τράπεζα Κύπρου και Marfin Popular Bank) διαπραγματεύονται παράλληλα και στη Σοφοκλέους, γεγονός που οδηγεί σε μια αύξηση της συνδιακύμανσης μεταξύ της πορείας των δύο Γενικών Δεικτών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, εξηγείται η μεγάλη υποχώρηση των τιμών των μετοχών στο ΧΑΚ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2008. Η μεγάλη μάλιστα πτώση, συνοδεύτηκε και από δραστική μείωση του όγκου των συναλλαγών, η οποία έγινε ιδιαίτερα εμφανής στις μεσαίες και χαμηλής κεφαλαιοποίησης εισηγμένες του κυπριακού χρηματιστηρίου.

Παράγοντες της κυπριακής αγοράς θεωρούν ως απαραίτητη μεν κίνηση τη δημιουργία της Κοινής Πλατφόρμας, ωστόσο επισημαίνουν ότι από τη λειτουργία της, ήταν περισσότερα εκείνα τα κεφάλαια που κατευθύνθηκαν από την Κύπρο προς την Αθήνα, παρά όσα έλαβαν την αντίθετη κατεύθυνση.

7.2 Τα συν και τα πλην

Ο πολύ χαμηλός όγκος των συναλλαγών ιδίως για τους μη τραπεζικούς τίτλους - αποτελεί αναμφίβολα το μεγαλύτερο πρόβλημα του ΧΑΚ, ενώ άλλα προβλήματα είναι:

* Η έλλειψη αγοράς παραγώγων προϊόντων, με αποτέλεσμα να εξετάζονται τώρα το ενδεχόμενο να λειτουργήσει τέτοιος δείκτης στην Αθήνα από το ΧΑΑ, εφόσον φυσικά διαπιστωθεί ότι υπάρχει και το απαιτούμενο επενδυτικό ενδιαφέρον.

* Η ανυπαρξία στην Κύπρο του θεσμού των Αμοιβαίων Κεφαλαίων, με το Υπουργείο Οικονομικών να αναζητεί τρόπους δημιουργίας τέτοιου θεσμικού πλαισίου, έτσι ώστε να μην κινδυνεύουν κάποιες διακρατικές συμβάσεις της χώρας.

* Το χαμηλό free float σε πάρα πολλές μετοχές και ιδίως σε εκείνες που δεν είναι ενταγμένες στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ.

* Το μικρό μέγεθος πολλών εισηγμένων, λόγω και του μικρού μεγέθους της εγχώριας οικονομίας.

Παρ' όλα αυτά, το ΧΑΚ διαθέτει τα δικά του συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία μπορούν να εστιαστούν κυρίως:

1) Στην πολύ καλή πορεία της κυπριακής οικονομίας. Όσο και αν η διεθνής συγκυρία έχει περιορίσει τις προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης, το ΑΕΠ της χώρας εκτιμάται ότι και φέτος θα «τρέξει» με ρυθμό ανώτερο του 3%, γεγονός που αν συνδυαστεί με μηδενικό δημοσιονομικό έλλειμμα και με χαμηλό δείκτη δημόσιου χρέους, τότε εκλαμβάνεται μια γενικότερη εικόνα ισχυρών μακροοικονομικών επιδόσεων.

2) Στην συγκέντρωση διεθνών κεφαλαίων στην Κύπρο μέσω των δραστηριοτήτων των διεθνών εταιριών.

3) Στις πολύ λογικές αποτιμήσεις πολλών εισηγμένων εταιριών. Ενοχικτικά αναφέρουμε πολλές περιπτώσεις μονοψήφιων P/E και υψηλών μερισματικών αποδόσεων. Επίσης, εταιρίες επενδύσεων διαπραγματεύονται με discount που σε ορισμένες περιπτώσεις προσεγγίζουν ή και υπερβαίνουν το 40%! Επιπλέον, πάρα πολλές μετοχές του ΧΑΚ διαπραγματεύονται με δείκτη P/BV χαμηλότερο της μονάδας.

4) Ειδικότερα για τον τραπεζικό τομέα, η διεθνοποίηση των εργασιών σε χώρες όπως, η Ρωσία, η Ουκρανία και τα Βαλκάνια αφήνουν σημαντικά περιθώρια growth για το μέλλον.

7.3 Το ΧΑΚ εκσυγχρονίζει την λειτουργία του

Κάθε χρηματιστηριακή αγορά για να μπορεί να εκπέμπει τη δέουσα αξιοπιστία τόσο στο εσωτερικό όσο και το εξωτερικό της, επιβάλλεται να εκσυγχρονίζει τις διαδικασίες της, να προωθεί σύγχρονες μεταρρυθμίσεις και γενικά, να συμβαδίζει με τις νέες εξελίξεις της κεφαλαιαγοράς.

Το ΧΑΚ, που έχει ως κεντρικό στόχο του να μετατραπεί σε ένα σύγχρονο περιφερειακό χρηματιστήριο στη περιοχή μας, δίνει τεράστια σημασία στον τομέα της

εγκαθίδρυσης νέων θεσμών και ρυθμίσεων που θα ενισχύσουν την αξιοπιστία και τη σωστή λειτουργία του.

Στα πλαίσια αυτά, το Συμβούλιο και η Διεύθυνση του ΧΑΚ έχουν αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια, με σκοπό η Κύπρος να αποκτήσει ένα χρηματιστήριο που να συγκρίνεται ευνοϊκά με όλα τα ανεπτυγμένα χρηματιστήρια του κόσμου.

Μια από τις σημαντικές πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί και έχουν εφαρμοστεί επιτυχώς είναι η τήρηση του Κεντρικού Μητρώου, το οποίο ως γνωστό περιέχει όλα τα στοιχεία των κατόχων αξιών των εισηγμένων εταιριών.

Με τη λειτουργία του Κεντρικού Μητρώου από το ίδιο το ΧΑΚ (προηγουμένως κάθε εταιρία είχε το δικό της Μητρώο) δημιουργούνται πολλά πλεονεκτήματα, τα οποία συμβάλλουν στην ομαλότερη λειτουργία του χρηματιστηριακού θεσμού.

Στα πλεονεκτήματα αυτά περιλαμβάνονται:

- * Η άμεση ενημέρωση του Κεντρικού Μητρώου για κάθε μεταβολή που σημειώνεται στις εισηγμένες εταιρίες, είτε αυτή διενεργείται στο ΧΑΚ ή εκτός ΧΑΚ.
- * Η ευθύνη για τη σωστή και έγκαιρη ενημέρωση του Κεντρικού Μητρώου ανήκει στο ΧΑΚ κι όχι στην κάθε εταιρία χωριστά.
- * Το ΧΑΚ, όπως και κάθε ενδιαφερόμενος, έχει όλα τα στοιχεία για τις εισηγμένες εταιρίες ενώπιόν του ανά πάσα στιγμή.

Επίσης, το ΧΑΚ, έχει αναλάβει τη διεκπεραίωση των διαδικασιών που απαιτούνται για την εκκαθάριση και τελείωση των χρηματιστηριακών συναλλαγών με τη διενέργεια της απαιτούμενης ενημέρωσης των μητρώων και την ανταλλαγή του χρηματικού αντιτίμου των συναλλαγών από τους χρηματιστές των αγοραστών προς τους χρηματιστές των πωλητών.

Ακόμα, το χρηματιστήριο προσφέρει διάφορες συναφείς ή σχετιζόμενες με τα μητρώα υπηρεσίες τόσο προς τις εταιρίες των οποίων θα τηρεί τα μητρώα, όσο και προς τους επενδυτές και το κοινό γενικότερα.

Με την εισαγωγή οποιασδήποτε νέας αξίας στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, αυτή είναι αποϋλοποιημένη και όλες οι συναλλαγές και εγγραφές που πραγματοποιούνται και αφορούν στα Μητρώα των εισηγμένων εταιριών διενεργούνται από το Κεντρικό Μητρώο / Αποθετήριο (το οποίο βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου). Ένας επενδυτής για να μπορέσει να προβεί σε συναλλαγές στο Χρηματιστήριο Αξιών της Κύπρου, θα πρέπει να ανοίξει Μεριδα Επενδυτή και Λογαριασμό Αξιών στο

ΚΑΜ (Κεντρικό Μητρώο / Αποθετήριο). Οι δύο αυτοί Λογαριασμοί ανοίγονται από τους Χειριστές (Χρηματιστηριακό Μέλος ή Θεματοφύλακα) εκ μέρους του επενδυτή.

7.4 Θεματοφυλακή

Μια άλλη καινοτομία που προώθησε το ΧΑΚ είναι η θεματοφυλακή. Με την εφαρμογή της Κοινής Πλατφόρμας ΧΑΚ & ΧΑΑ, βάσει διεθνών πρακτικών, εισήχθηκε ο θεσμός του Θεματοφύλακα. Ο θεματοφύλακας έχει ενεργό ρόλο στη διαδικασία εκκαθάρισης και διακανονισμού των συναλλαγών που εκτελούνται για πελάτες τους, ως επίσης και για το άνοιγμα λογαριασμών εκ μέρους τους.

Θεματοφύλακας βάση του Νόμου είναι Πιστωτικά Ιδρύματα, ή ΕΠΕΥ (Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών).

Ο Θεματοφύλακας προς τον οποίο έχει εκδοθεί Πιστοποιητικό Εργασιών Μετάθεσης Αγοράς ή Πώλησης από Χρηματιστηριακό Μέλος, βάση του άρθρου 34, δύναται, εφόσον είναι κατάλληλα εξουσιοδοτημένος από Επενδυτή, να προβαίνει στις ακόλουθες πράξεις αναφορικά με τη μερίδα και τους λογαριασμούς του εν λόγω επενδυτή:

- * Να ζητά και να λαμβάνει πληροφορίες σε σχέση με τη μερίδα και τους λογαριασμούς του επενδυτή.
- * Να τροποποιεί τα στοιχεία του επενδυτή, όπως αυτά είναι καταχωρισμένα στο ΚΑΜ, πλην του κωδικού αριθμού Μεριδας Επενδυτή.
- * Να μεταφέρει αξίες από Ειδικό Λογαριασμό Επενδυτή σε λογαριασμό Χειριστή στον οποίο ο Χειριστής είναι ως ο άνω Θεματοφύλακας.
- * Να υπογραφεί εκ μέρους του επενδυτή στις περιπτώσεις Δημοσίων Προτάσεων.

7.5 Υπηρεσίες ΧΑΚ

Επιπρόσθετα της Εκκαθάρισης και του Διακανονισμού, το Κεντρικό Μητρώο/Αποθετήριο παρέχει τις πιο κάτω υπηρεσίες:

Μεταβίβαση αξιών εκτός Χρηματιστηρίου:

- Μια μεταβίβαση για να μπορεί να καταρτιστεί εξωχρηματιστηριακά θα πρέπει να εμπίπτει στις πρόνοιες του άρθρου 23 του Κανονισμού Λειτουργίας του Κεντρικού Αποθετηρίου και Κεντρικού Μητρώου Αξιών.
- Μία μεταβίβαση των αξιών πραγματοποιείται σε τρεις εργάσιμες μέρες μετά την κατάθεση των σχετικών εντύπων και νοουμένων ότι ισχύουν οι πιο πάνω προϋποθέσεις.

Ενεχυρίαση και Αποδέσμευση Αξιών:

Η ενεχυρίαση και αποδέσμευση των μετοχών πραγματοποιείται αυθημερόν νοουμένου ότι το σχετικό έντυπο είναι δεόντως συμπληρωμένο και πιστοποιημένο. Επίσης, το ΧΑΚ προσφέρει επιπροσθέτως υπηρεσίες προς τους επενδυτές ως εξής:

- Μεταφορά αξιών από το ειδικό λογαριασμό (έλεγχος ΧΑΚ) στο Λογαριασμό Χειριστή.
- Υπηρεσία Πρόσβασης μέσω διαδικτύου.

Οι εγγεγραμμένοι κάτοχοι άυλων κινητών αξιών έχουν την δυνατότητα πρόσβασης και παρακολούθησης της μερίδας τους μέσω του διαδικτύου, εάν μεριμνήσουν για να καταστούν συνδρομητές στην υπηρεσία αυτή. Η πρόσβαση δίνεται με την επίκληση συγκεκριμένου αριθμού συνδρομητή και συγκεκριμένου προσωπικού κωδικού ασφαλείας, οι οποίοι παραχωρούνται από το Χρηματιστήριο μετά την υποβολή σχετικής αίτησης που υποβάλλεται στο Χρηματιστήριο. Η ετήσια συνδρομή για την υπηρεσία CSB on Line ανέρχεται στα 8,50 ευρώ.

- Κατάσταση λογαριασμού
- Επιθεώρηση Μητρώου

Οποιοδήποτε πρόσωπο επιθυμεί να επιθεωρήσει το μητρώο μελών οποιουδήποτε εκδότη που έχει αξίες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, θα μπορεί να το πράξει, αφού προσέλθει στο Χρηματιστήριο και υποβάλλει σχετική αίτηση.

- Αντίγραφο Μητρώου

Οποιοδήποτε πρόσωπο επιθυμεί να έχει αντίγραφο ή μέρος του μητρώου εισηγμένου στο Χρηματιστήριο εκδότη μπορεί να το πράξει, αφού υποβάλλει σχετική αίτηση.

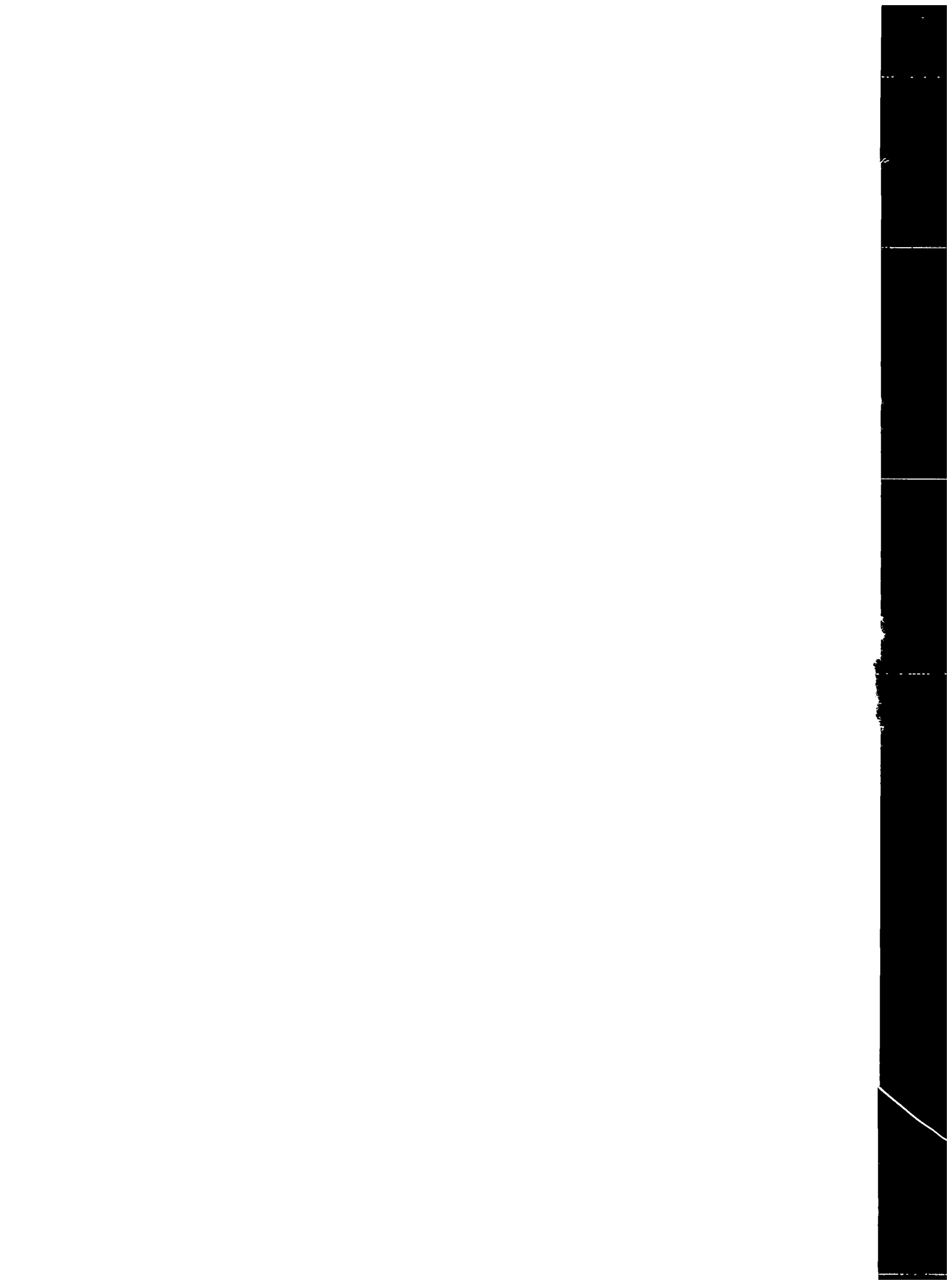
- Αλλαγή στοιχείων και διόρθωση λαθών

Ο εγγεγραμμένος ιδιοκτήτης εισηγμένων αξιών θα έχει την ευχέρεια να κοινοποιεί στο Χρηματιστήριο την αλλαγή ή τη διόρθωση των στοιχείων του, όπως αυτά θα παρουσιάζονται στο Κεντρικό Μητρώο στη μερίδα του, νοουμένου ότι θα υποβάλλει στο Χρηματιστήριο σχετική αίτηση.

Τέλος, το ΧΑΚ, αναλαμβάνει τις εταιρικές δραστηριότητες που αφορούν ενημέρωση των Μεριδών των Επενδυτών στο Κεντρικό Μητρώο / Αποθετήριο.

7.6 Θωράκιση ΧΑΚ

Με όλες αυτές τις πρωτοβουλίες το ΧΑΚ συγχρονίζεται με τα νέα δεδομένα που ισχύουν στα ανεπτυγμένα χρηματιστήρια του κόσμου. Ταυτόχρονα, διευκολύνει όλους

τους συντελεστές της αγοράς (δημόσιες εταιρίες, επενδυτές) στην καθημερινή τους ενασχόληση με το Χρηματιστήριο.

Ως συμβούλιο του ΧΑΚ, και ανεξάρτητα από τις αυξομειώσεις των δεικτών και των τιμών των μετοχών, πιστεύουμε ότι με τις κινήσεις αυτές θωρακίζουμε το χρηματιστηριακό μας θεσμό προς όφελος της οικονομίας του τόπου.» (Καραστάνας Χρήστος, 27/10/2008).

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Η αύξηση των τραπεζών σύμφωνα με την οικονομία της Κύπρου και η αύξηση των υπηρεσιών που παρέχονται είναι μια πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί με ευρύτερες δυνάμεις υπό μορφή τραπεζικού νόμου. Η κατάρτιση προσωπικού για να επιτρέψει στην επίβλεψη να αντιμετωπίσει τα πιο περίπλοκα ζητήματα που είναι σίγουρο ότι θα έρθουν με το μεγαλύτερο ανταγωνισμό και το μέγεθος των τραπεζικών μονάδων είναι μια πρόκληση για την ΚΤΚ.

Ο στόχος της ΚΤΚ θα συνεχίσει φυσικά να είναι η διατήρηση ενός καλά διοικούμενου και ισορροπημένου συστήματος που προσφέρει τις τραπεζικές εργασίες και άλλες οικονομικές υπηρεσίες προς ικανοποίηση ολόκληρης της κοινότητας το οποίο πρέπει να ενισχύσει την τακτική ανάπτυξη της οικονομίας του νησιού.

Για την επιτυχή πορεία της ΚΤΚ μέσα στο νέο πολύ απαιτητικό περιβάλλον της ζώνης του ευρώ. Η ΚΤΚ διαθέτει ικανό προσωπικό και έχει προετοιμασθεί κατάλληλα με δομικές προσαρμογές και θεμελιακές αναδιατάξεις ώστε να αντιμετωπίσει με επιτυχία και τις νέες τεράστιες προκλήσεις και να συνεχίσει την πολύτιμη συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο και ευημερία του λαού μας.

Τις επιπτώσεις που έχει στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου εξετάζουν τα επιτελεία των κυπριακών τραπεζών μια ενδεχόμενη επίλυση του εθνικού θέματος, λόγω και των σχετικών συνομιλιών που έχουν ξεκινήσει μετά την ανάληψη της Προεδρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον κ. Δημήτρη Χριστόφια.

Οι πρώτες εκτιμήσεις είναι ότι τα δυνητικά οφέλη από τη θετική έκβαση των συνομιλιών θα είναι πολύ μεγάλα, λόγω των αναπτυξιακών έργων που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν στα κατεχόμενα αλλά και εξαιτίας άλλων παραγόντων.

Σήμερα στην κατεχόμενη Κύπρο δραστηριοποιούνται πάνω από είκοσι τραπεζικά ιδρύματα. Η Τράπεζα Κύπρου μάλλον θα ωφεληθεί σε περίπτωση επίλυσης του εθνικού θέματος και για έναν ακόμη λόγο, καθώς διαθέτε σημαντικά περιουσιακά στοιχεία στα κατεχόμενα, για τα οποία έχει γίνει πλήρης απομείωση της αξίας τους στις λογιστικές καταστάσεις του Συγκροτήματος.

«Ένας σημαντικός λόγος για την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας είναι ότι λειτουργεί σαν «φορολογικός παράδεισος» αλλά και «πλυντήριο χρήματος» από πάσης φύσεως «μαύρες δραστηριότητες». Η «βιομηχανία» των κυπριακών off shore εταιριών όχι μόνο δεν αποδυναμώθηκε μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά

αντιθέτως ενισχύθηκε περαιτέρω νησί μπορεί να έπαυε να λογίζεται επισήμως ως φορολογικός παράδεισος, αλλά καθιερώθηκε διεθνώς σαν «καθεστώς χαμηλής φορολογίας». Οι λεγόμενες off shore ονομάζονται πλέον Εταιρίες Διεθνών Επιχειρήσεων και φορολογούνται μόλις με συντελεστή 10%, ενώ δημιουργείται μια νέα ελκυστική «φάμπρικα» μέσω της ίδρυσης εταιριών holdings, οι οποίες έχουν μηδενική φορολόγηση στην περίπτωση μεταβίβασης μετοχών. Παράλληλα, ισχύει το οικονομικό απόρρητο.» **(Χρίστος Καραμάνος 12/10/2009).**

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΣΚΤ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΝΠΙ	Ευρωπαϊκή Νομισματική Πόλιτική
Ευρωστάτ	Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΕΠΕΥ	Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών
ΚΤΚ	Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου
ΚΑΜ	Κεντρικό Μητρώο Αποθετηρίου
ΜΣΙ ΙΙ	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών ΙΙ
ΝΧΙ	Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
ΟΝΕ	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΣΠΙ	Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα
ΣΥΚ	Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας
ΧΑΚ	Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου
ΧΑΑ	Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
TARGET	Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Ταχείας Μεταφοράς Κεφαλαίων σε Συνεχή Χρόνο
ΟΒΥ	Παράκτιες Τραπεζικές Μονάδες
СDB	Κυπριακή Αναπτυξιακή Τράπεζα
СBLC	Η αρχές της Κεντρικής Τράπεζας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, «Ετήσια Έκθεση 2006», Λευκωσία - Κύπρος
- <http://www.cse.com.cy/gr/default.asp>
- http://www.koel.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1741&limitstart=1
- Εφημερίδα «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», Εναρμόνιση της Λίρας του Ευρώ και ο Ρόλος των Επιτοκίων, 22 Δεκεμβρίου 2007 Λευκωσία- Κύπρος
- Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Πληροφοριακά Έντυπα , 2007, Λευκωσία- Κύπρος
- Κίμωνας Σ. , Χρήμα και Διεθνές Τραπεζικό Σύστημα, «Εκδόσεις Οικονομικό» , 1995.
- Πετράκης Π. , Αξιολόγηση και Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Ζητήματα Τραπεζικής Οικονομικής, «Εκδόσεις Οικονομικό», 1999 .
- Μπαλωμένου Χ. , Το Τραπεζικό Σύστημα και οι Διαδικασίες Αξιολόγησης και Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων, Παπαζήση 2002.
- Γκόρτσος Χ., Τραπεζικό Περιβάλλον, Παπαζήση 2000.
- Στεριώτη Κ., Το Τραπεζικό Σύστημα, Παπαζήση 1986.
- Ζιτρίδης Α., Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Τραπεζικό Σύστημα , Παπαζήση 1992.
- Κατσάνη Χ., Ελληνική Οικονομία και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, Παπαζήση 1992.
- Πετράκης Π., Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Τραπεζική Οικονομία, Παπαζήση 2002.